

1. Wskazanie wydarzeń i znaczących odnozników
dotyczących Miasteczka-Krajenskiego w latach 1933 - 1937
2. Relacja działań wojennych - bohaterstwa żołnierza
i partyzanta polskiego w latach 1933 - 1935
3. Opis dziejów miasteczka Miasteczka-Krajenskiego
opracowany na podstawie notatek, dokumentów z lat
ubiegłych będących w posiadaniu, z lat 1933 - 1937 r.

//////

--

/

Miasteczko-Krajenskie dnia 31 grudnia 1937 roku

Ważniejsze wydarzenia z terenu Miasteczka-Krajedkiego

na przestrzeni lat od 1474 do 1937, na podstawie kroniki.

- 1474 Miasteczko uzyskuje prawa miejskie-zaliczone do miast rycerskich.
- 1529 Miasteczko staje się parafią-poprzednio parafia znajdowała się w Brzostowie.
- 1578 Miasteczko wchodziło w skład powiatu nakielskiego.
- 1582 Obszar uprawy wynosił 5 iganów. Miasteczko zamieszkiwało około 20 rzemieślników, był również młyn wodny.
- 1617 Parafia przynależała do dekanatu nakielskiego.
- 1643 Panowała długotrwała i ciężka zima-ptaki umarły w powietrzu.
- 1653 Wizytacja kanoniczna stwierdza, że istnieje Kościół zbudowany z drzewa, dobrze przykryty posiada 4 ołtarze, posadzkę z cegły, 2 srebrne nagrobki, 3 dzwony, sygnalski, szkoła o 3 izbach, schronisko dla ubogich.
- 1673 Liczba mieszkańców bez dzieci do lat 12 wynosiła 400 osób
- 1709 Panowała zaraza-zmarło 35 parafian, w tej liczbie i proboszcz.
- 1726 Wybudowano nowy Kościół na 300 osób-Konstrukcja mur pruski.
- 1745 Opis inwentarza wykazał, że w Miasteczku zamieszkuje 24 rzemieślników, 8 rolników i 13 poddanych-burmistrz Cybert Krzysztof.
- 1753 Konsekracja większego dzwonu-zabrany 1717 na cele wojenne
- 1762 Złożenie relikwii „Świętego Krzyża” w kościele parafialnym
- 1766 Wizytacja Kościelna wykazała, że do parafii przynależą 447 parafian i to: Miasteczko 25, Grabówno 30, Woleko 4, Grabonna 86, Rzadkowo 163, Brzostowo 26, Protestantów było razem 533 i to: Miasteczko 95, Woleko 73, Grabówno 118, Grabonna 105, Rzadkowo 18, Brzostowo 106,.
- 1772 Klęska posuchy-zapanował wielki głód, tak, że ludzie nie mieli chleba.
- 1774 Wojska pruskie-oddział dasganów zajął Miasteczko w dniach 14 wgl. 15 września.
- Miasteczko liczyło 314 mieszkańców, przeważnie Polaków, Żydów nie było. Domostw było 61, koni 6, krów 67, owiec 84, trzody chlewnej 88. Rządzą miejską sprawowali burmistrz, sędzia, 2 senatorów i 2 asesorów.
- 1774 Burmistrz wezwany do złożenia przysięgi honorialnej w Malborku nie pojechał.
- 1778 Miasteczko włączone do powiatu w Kamieniu.
- 1778 Powstała w Miasteczku ewangelicka gmina wyznaniowa.
- 1779 Władze pruskie skonfiskowały dobra rycerskie w Brzostowie własnością biskupa Szembeka.
- 1806 W wyniku zwycięskiej wojny francusko-pruskiej Miasteczko przypadło do Wielkiego Księstwa Warszawskiego.
- 1815 Upadek Księstwo Warszawskiego-powrót niwoli pruskiej.

- 1516 Władzę miejską powierzyła rejencja bydgosku nauczycielowi Warzańskiemu.
- 1824 Zorganizowana została szkoła katolicka.
- 1827 Powstała kolonia Miasteczko-Huby. Friedheim Abbau/
- 1828 Mierniczy Gall dokonał pomiaru gruntów,wykonał mapę Miasteczka.
- 1830 Powstała Kolonia Brzostowice. /Sophiedamm/.
- 1833 Parafia Katolicka liczyła 1209 dusz-Miasteczko 104, Brzostowo 252, Krentowo 104, Grabionna 128, Grabówno 80, Okaliniec 20, Polsko 47, Miasteczko-Huby 30, Rzadkowo 330, Prawomyśl 85, Równopole 70,.
- 1848 Panowała cholera.
- 1849 Zakonczono prowadzoną od 1836 regulację gruntów.
- 1849 Pożar miasta-z ogólnej ilości 144 zabudowań, spaliło się 125 w tym 43 budynków mieszkalnych.Spaliły się również akta miejskie.Odbudowa nastąpiła w latach 1850-51.
- 1851 Dnia 13 lipca 1851 r.uruchomiono kolej żelazną na szlaku Pika - Bydgoszcz.
- 1856 Miasteczko liczyło 961 mieszkańców-352 Polaków,509 Niemców i 99 Bydów.
- 1866 Budowa szosy Grabówno-Miasteczko-Krajenskie.
- 1873 Frusacy zmieniają nazwę polską Miasteczka na niemieckie Friedheim.
- 1873 Zapadła cholera zawleczona przez budujących R-gi tor kolejowy
- 1874 Utworzono 1.10.1874r.Obwodowy Urząd Stanu Cywilnego w Miasteczku.
- 1888 Ogromna powódź-rzeka Noteć wystąpiła z brzegów aż pod tory kolejowe.
- 1888 Zakończono budowę nowego kościoła katolickiego.
- 1889 Budowa cegielni.
- 1893 Utworzenie Miejskiej Kasy Oszczędności.
- 1894-5? Otrucie księdza proboszcza Stanisława Wody w czasie nabożeństwa.
- 1898 Ukończono budowę nowego kościoła,szkoły w rynku.
- 1900 Miasto liczyło 1098 mieszkańców.
- 1900 Wybudowano dom dla lekarza, użytkowany od 1908 jako rebusz.
- 1904 Budowa wodociągu miejskiego
- 1905 Zarozenie Ochotniczej Straży Pożarnej.
- 1905 Budowa organistówki i schroniska parafialnego dla ubogich
- 1909 Budowa fabryki wapna nawozowego w Kocewie.
- 1911 Budowa plebanii katolickiej.
- 1914 Wybuch I wojny światowej zakonczonyj 918-poległo 41 mieszkańców miasta.
- 1915 Elektryfikacja miasta-prace zakończono w roku 1916.
- 1917 Konfiskata dzwonów kościelnych na cele wojenne.

- 1919 powołanie polskiej Rady Ludowej zorganizowano pierwsze polskie towarzystwo.
- 1920 w kroczeniu wojsk polskich do Miasteczka, burmistrzem zostaje kapitan Nikołajewski-Miasteczko staje się stacją graniczną, utworzono urząd celny, komisariat policji, urzędy, sformowano szkołę, powołano Komisarza Rady Miejskiej.
- 1921 Wybudowano pomnik Konstytucji 3 Maja 1791 i 17 marca 1921 r.
- 1922 Miasteczko opuszcza około 50 rodzin niemieckich.
- 1929 Spalczono Ochotniczą Straż Pożarną.
- 1944 w prowadzenie nowej waluty straży polski.
- 1947 Założenia boiska sportowego.
- 1948 Budowa nowej remizy straży pożarnej.
- 1948/49 Sroga i długotrwała zima.
- 1951 Kryzys gospodarczy trwający do roku 1955.
- 1951 Spis ludności wykazał 1254 mieszkańców miasta.
- 1953 Parafia zakupiła duży dzwon o wadze 1000 kg. silyczany na odległości 6 km.
- 1954 Śiedlenie się w Miasteczku lekarza, jak i utworzenie apteki.
- 1955 Wykory do Sejma i Senatu w omerciu o nową ordynacje wyborczą.
- 1956 Zmiana ustroju burmistrzowskiego na ustrój kolejalny.
- 1957 Ustalenie nazwy miasta na Miasteczko-Krańskie.
- 1957 Zgon i pogrzeb bohatera narodowego Michała Drzymały.
- 1957 Zakończenia chodnika betonowego przy ul. Kościuszki.
- 1958 Miasteczko wraz z powiatem wyrzyckim włączono do województwa pomorskiego.
- 1958 Utworzenie Ośrodka Zdronia w Miasteczku-Kr.
- 1958 Zakładanie chodnika przy Pl. Wolności.
- 1958 Nad Miasteczkiem przeszła ciężka burza porażona z oberwaniami chaury.
- 1959 Zatwierdzono herb miasta.
- 1959 Utworzono ul. Poniatowskiego
- 1959 Najazd-napad wojsk hitlerowskich na Polskę. Miasteczko zajęte 1 września 1939r.
- 1945 Dnia 27 stycznia 1945r. w godzinach przedpołudniowych żołnierze oddziału piechoty wojska radzieckiego wkroczyli do miasta od strony rzeki Noteci.
- Urząd Miejski i Smilny zorganizował Czesia Nikołajewski były pracownik magistratu. Burmistrzem miasta w latach 1945-48 był Józef Wiczorek.
- Posterunek Milicji Obywatelskiej zorganizował były posterunkowy Policji Państwowej Kazimierz Popielesny.
- Szkolę podstawową uruchomili nauczyciele Marian Bury.
- Założono Polska Partię Robotniczą sekretarzem miejskim Smilnym był Szaryczław Kotela a później Jan Bań.
- W dniu 30.01.1945 r. władze miasta przejął radziecki Komendant wojenny kap. Alrichen z obsadą 5-ciu żołnierzy.
- Reaktywowano Ochotniczą Straż Pożarną.

- 1945 Powołano Miejską Radę Narodową. Zorganizowano Spółdzielnię Pożyczców „Jedność”.
- 1946 Zorganizowano bibliotekę publiczną, gminną spółdzielnię samopomoc Chłopską. Dnia 30 czerwca 1946 r. odbyło się referendum głosowanie ludowe, wznowiono Bank Ludowy.
1947. Dnia 19.01.1947 r. piarwsze wybory do Sejmu. Dnia 1.08.47 zmiana obsady posterunku MO. Komendant Franciszek Palacz w latach 1947-1950.
- 1948 Wybory burmistrza miasta-Jen Wyrzykowski 1948-1950. Urządzono stałe kino. OSP otrzymuje samochód strażacki.
- 1950 Powołano organa jednolitej władzy terenowej. Dokonano spisu ludności. Wydana pieniądze.
- 1952 Wybory do Sejmu.
- 1954 Wybory do Miejskiej Rady Narodowej-Wacław Gaca przewodniczący 1954-1959.
- 1955 Katastrofa kolejowa na terenie Miasteczka-Krajeńskiego.
- 1956 Rozwinięta się na szerszą skalę budowa domków jednorodzinnych.
- 1957 Asfaltowanie ulicy Kościuszki.
- 1958 Wybory do Miejskiej Rady Narodowej. Wybudowane hydrofernię Urządzono ulicę M. Drzymały, zaprowadzono wodociąg i elektryczność. Zlikwidowano posterunek MO, przeniesiono do Białośliwia.
- 1960 Przeprowadzono Spis Ludności. Zmiana przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej-Palecz Franciszek w latach 1960 - 1969.
- 1961 Uchwalenie planu urbanistycznego miasta przez MRN. Wybory do Miejskiej Rady Narodowej. Rozpoczęto budowę Domu Kultury i zakończone w 1963 r.
1962. Obchody Drzymałowskie 25-ta rocznica śmierci.
1964. Urządzono Stadion Sportowy-wybudowano pawilon sportowy. Dobudowano jedną klasę lekcyjną przy szkole nr.2.
- 1965 Zelektryfikowano ul. Miasteczko-Huby. Wybory do Miejskiej Rady Narodowej.
- 1966 Wybudowano pawilon Bankowy.
- 1967 Wybudowano nową remizę strażacką.
- 1968 Wybudowano magazyny artykułów masowych i spód żywnca. Asfaltowano ulicę Dąbrowskiego, Pl. Wolności oraz na ul. Kościuszki założono nowe krawężniki.
- 1969 Wyłączono z granic miasta ul. Miasteczko-Huby, Brzostowice i Kocewo. Wybory do Miejskiej Rady Narodowej zmiana przewodniczącego Joachim Suchy 1970-72.
- 1970 Założenia Koła Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Uroczystość wręczenia sztandaru i obchody 25-lecia OSP. Przeprowadzenie III Spisu ludności. Wybudowanie magazynu psak przez GS. Asfaltowanie ul. Poniatowskiego.
- 1971 Odwołanie Pomnika „Bohaterów Walk o Wolność i Socjalizm.
- 1972 Dokonano modernizacji oświetlenia ulic w mieście.

- 1973 Miastu odjęto prawa miejskie z dniem 1 stycznia 1973 r. Uruchomiono fabrykę drub przez ZSI Makie. Wybory do Gminnej Rady Narodowej Białosielwie.
1974. Okonczono budowę bloku mieszkalnego o 27 mieszkańach przy ul. Kosciuszki 5. Wręczenie sztandaru dla ZBoWiD.
- 1975 Zniesienie powiatu wyrzyckiego i utworzenia województwa pińskiego. Oddanie nowej Szkoły 8 klasowej przy ul. Dąbrowskiego 22.
- 1978 Wyprawa dnia 10 października 1978 r. na Wybor Polaka. Wybory do Gminnej Rady Narodowej Białosielwie.
- 1980 Wybory do Sejmu i Wojewódzkiej Rady Narodowej. Broczyństwo 75-lecia istnienia OSP, udekorowano sztandar OSP Złotym Medalem Za Zasługi dla Pożarnictwa.
- 1982 Jubileusz 60-lecia kapłaństwa Ks. proboszcza Władysława Dopierali. W spotkaniu brak udział Arcybiskup Prymas Polski Józef Glemp.
- 1983 Spotkanie władz wojewódzkich z przedstawicielami mieszkańców Miasteczka w sprawie przywrócenia praw miejskich. Pobudowanie Kostnicy przy Kościele parafialnym.
1984. Wybory do rad narodowych. Wybory Rady Sołectkiej i Sołtysa.
- 1985 Obchody 40-lecia Polski Ludowej. Jubileusz 15-lecia istnienia Koła ZBoWiD, oraz 60-lecie istnienia OSP. Wybory do Sejmu Polski Rzeczypospolitej Ludowej.
- 1986 Reportarz na antenie Telewizyjnej. Reportarz emitowano na antenie TV w dniu 4 kwietnia 1986 r. Stan ludności Miasteczka na dzień 31 grudnia 1986 r. 1206, rodzin 358.
- 1987 Obchody 50-tej rocznicy śmierci "Chłopa Historycznego" Michała Brzysławy, chłopca symbolizującego walkę ludu polskiego z germanizacją ziem Wielkopolski. Trzecia wizyta Papieża Jana Pawła II w Polsce na zaproszenie władz państwowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Biskopatu Polski. Papież odwiedził wszystkie regiony Polski. Jego podróż miała wymiar nie tylko czysto religijny ale także społeczny i państwowy. Religijnym powodem wizyty była związana z II Kongresem Eucharystycznym który papież otworzył w Warszawie. Papież Jan Paweł II przebywał kolejno w Warszawie, Lublinie, Ternowie, Krakowie, Szczecinie, Gdańsku, Częstochowie, Łodzi i ponownie w Warszawie skąd powrócił do Rzymu.
- W dniu 9 listopada 1987 r. przeprowadzone zostało referendum ogólnokrajowe. Treścią referendum były dwa pytania określone przez Sejm Polskiej Rzeczypospolitej z dnia 3 października 1987 r.

Relacja działań wojennych-bohaterstwa żołnierze i partyzanta polskiego.

1939 odrzucenie przez Polskę niemieckich żądań z 21 marca 1939r. i następnie przemówienie Hitlera z 26 kwietnia stają się momentami przełomowymi w stosunkach polsko-niemieckich.

Ataki prasy hitlerowskiej przeciwko Polsce są coraz śmielejsze. Nożą się w nich rzekomo autentyczne fakty prześladowań niemieckiej mniejszości. Hitlerowcy ze swej strony prowokują ilość incydentów granicznych wzrasta.

Centrum antypolskich prowokacji staje się Gdańsk. Powstaje tam Legion Gdański złożony ze studentów Politechniki Gdańskiej i młodych uciekinierów z Poznań. Obok istniejącego już w Prusach Wschodnich „Legionu Pomorskiego”, władze niemieckie tworzą szereg Forpusów Schotniczych/Treikorps/, mających ściśle współdziałać z istniejącymi w Polsce grupami szturmowo-dywerysyjnymi.

Członkowie tych grup odbywali przeszkolenie w specjalnych obozach w Niemczech. Kursy trwały od dwóch tygodni do trzech miesięcy w zależności od zadań. Członkowie grup dywersyjnych wracali następnie do Polski przez Gdańsk.

Niezależnie od tej formy przygotowania dywersji, skierowanej do Polski dużą grupą specjalnie wyszkolonych agentów gestapo których zadaniem miało być dokonywanie prowokacji i kierowanie akcją dywersyjną.

Akcja szpiegowska V Kolumny skoncentrowała się na obiektach wojskowych i strategicznych. Obserwowano prace fortyfikacyjne linie kolejowe i ruchy wojsk. Jednocześnie dokonywano aktów sabotażu skierowanego przeciwko liniom łączności. Przecinano druty, podpaliwano słupy telegraficzne.

Przybrały na sile wypadki dezercji z WP. Niemcy odbywający służbę wojskową jako polscy obywatele uciekali z szeregów armii i przekraczali granicę w wyznaczonych punktach.

Ostatnie dni sierpnia 1939 r. wykorzystali władze niemieckie do dezbrojenia bojówek i zaopatrzenie ich w aparaturę nadawczo-odbiorczą, wszelkie możliwe drogiąmi płynące do Polski broń, amunicję i materiały wybuchowe. Szczególną rolę pełniły tu konsulaty niemieckie w Warszawie, Katowicach i Poznaniu. Samochody tych konsulatów kursowały niemal bez przerwy dostarczając broń dla zakonspirowanej sieci organizacji

dywersyjnych śląskiego Freikorpsu, pomorskiego Selbstschutzu, nowo-
sądeckich i łódzkich grup szturmowych.

Od połowy lipca 1939 rozpoczęła się seria incydentów i prow-
okacji granicznych. Na granicy polsko-gdańskiej i na odcinku gra-
nicznym rozciągającym się na Śląsk, nocami padały strzały, a mniejsze lub
większe grupy dywersantów atakowały strażników i funkcjonariuszy
celnych.

Od połowy sierpnia zaczęła się nasiliła. Grupy szturmowe skon-
centrowane w obozach w Bogulinie, Oleśnie, Stumuchowie, Łycowie, w
Łambinowicach, Brnagu i Kłodzku rozpoczęły działania dywersyjne.

W nocy z 13 na 14 sierpnia grupa dywersyjna pod dowództwem SA-Haupt-
sturmführera Pissarskiego zaatakowała polski urząd celny w Nowym
Łytczynie. W nocy z 23 na 24 sierpnia przeszło granicę kilka grup
dywersyjnych Freikorpsu pod dowództwem Karla Rolle. Dokonały one
napadu na stację kolejową i urząd celny w miejscowości Łakociszewo
oraz polską strażnicę graniczną w Cieratowicach. Następną noc
ostrzelano z broni maszynowej strażnicę polską w Krywałdzie, za-
atakowano strażnicę w Wzbronowie i obrzucono granatami Chwałęciny.

25 sierpnia w rejonie Ostrołki patrol Wehrmachtu ostrzelał gru-
pę strażników polskich i dopiero oddział ułanów zmusił napastni-
ków do wycofania się za granicę. Następnego dnia w powiecie miaw-
skim zastrzelono dwóch polskich strażników granicznych.

26 sierpnia był dniem wyznaczonym początkowo przez Hitlera jako
termin ataku na Polskę. Zdwojenie rozkazu nie zdążyło dotrzeć do
wszystkich oddziałów, czego dowodem było opanowanie w nocy z 25 na
26 sierpnia przez specjalną grupę szturmową z 7 DP stacji kolejowej
w Krowczy-Przełęczu Jabłonkowskiej. Napastnicy posiadali się
językiem polskim i ubrani byli w mundury WP lub ubrania cywilne.
W chwili gdy oddział polskiej 21 DP zaalarmowany przez kolejarzy
zaczęły otaczać przełęcz, dywersanci wycofali się na teren Krowczy

Od dnia 26 sierpnia samoloty niemieckie rozpoczęły prowokacyjne
przeloty, naruszające polski obszar powietrzny. Podczas jednego z
takich lotów nad Gdynią i Helą, strona polska została zmuszona do
otwarcia ognia zaporowego.

W nocy z 26 na 27 sierpnia radio niemieckie podało wiadomość o
podpaleniu „przez polskich szowinistów” zabudowań gospodarczych
obszarników niemieckich na Pomorzu, barona von dem Goltza w Czaj-
czu i Ramego w Falmierowie. W kilka godzin później zabudowania te
rzeczywiście spłonęły. Widocznie zawiódła synchronizacja działań
niemieckiego radia i niemieckich podpalaczy.

- 3 -

Granica polsko-niemiecka stała się bowiem stałą władownią takici i temu podobnych „wyczynów” w polu my. W dzień toczyło się prawie normalne życie, nocą kuczazy strzały, skłony polskie urzędy celne i strażnicę graniczne i dworce. Prasa niemiecka tymczasem pisała o atakach „band polskich na terytorium niemieckie, radie zaś wysyła-
ło w eter peano starzenia wieści o tym, jak „agresywna Polska na-
zyła uzbrojone bandy na teren Rzeszy, pragnącej pokoju”.

29.09.01. Po szeregu uprzednio dokonanych krokach zabiorczych po zagar-
nięciu bez oporu Austrii, Czechosłowacji i Klajpedy Niemcy hitle-
rowskie dokonały zerwanej napaści na Polskę.

Wojska hitlerowskie wtargnęły na ziemie polskie bez wypowie-
dzenia wojny. Niszczyły wszystko, co stało im na przeszkodzie. Nie
wzdragały się bombardowania i mordowania niewinnych dzieci ko-
biet i starców.

Mimo bohaterkiej obrony - po 35 dniach wojny - Polska jako
państwo przestała istnieć. Został jednak naród, który nie pogo-
dził się z utratą niepodległości.

Rozpoczęła się nie mająca precedensu krwawa okupacja. I chociaż
armia polska została pokonana w kampanii wrześniowej, to naród
polski nie poddał się i nie złożył broni.

Rozproszone całkowicie siły zbrojne Polski przedwrześniowej
dostały się do niewoli, lub uszły za granicę. /ok. 75 tys./ Hitler
ogłosił przed całym światem, że Polska przestała raz na zawsze
istnieć i nigdy nie znajdzie się więcej na mapie świata.

Jak strasznie miał się wylic; Naród polski nie tylko nie poddał
się nie złożył broni, ale już we wrześniu 1939 r. zaczął organi-
zować walkę podziemną, nowe siły zbrojne, nowego wojska, które obok
wyzwolenia narodowego - coraz częściej realizowało hasło wyzwolenia
społecznego.

Przebywający na emigracji we Francji gen.ładysław Sikorski
rozpoczął formowanie jednostek polskich z Polaków we Francji oraz
z żołnierzy i uchodźców cywilnych wyprowadzonych z kampanii wrześ-
niowej do Rumunii i Węgier.

Siły zbrojne Polski w Francji liczyły w krótkce ok. 51 tys. żoł-
nierzy, 8100 lotników i 1400 marynarzy. Pierwszym, od czasu walk
wrześniowych /nie licząc działań partyzanckich/ terenem starcia
polskich jednostek z siłami faszystowskimi była Norwegia. W bitwie
pod Narwikiem brała udział Brygada Strzelców Podhalańskich w li-
czbie 4773 / 9.04.1940 / . W akcji tej brały również udział polskie
okręty niiszczycielskie i transportowe. Następnie wojsko polskie

./.

1940

brało udział w obronie Francji/maj-czerwiec 1940-/po klęsce Francji reszta sił zbrojnych polskich ewakuowana została do Anglii, gdzie już w wrześniu 1940 r. bierze udział w obronie Anglii. Wskazywało tu się szczególnie lotnictwo polskie, czynny dywizjon 301 i 303 / lotnicy polscy w Anglii zestrzelili w ciągu wojny 755 samoloty i 150 V-1. W roku 1941 polska brzośca strzelców karpackich bierze udział w walkach w Afryce i w obronie Tobruku. Pod banderą polską na Zachodzie służyło 47 jednostek. Siły lotnicze liczyły do końca 1941 r. już 13 dywizjonów, a w roku 1945 osiągnięto cyfrę 200 tys. żołnierzy.

1941 Na podstawie układu polsko-radzieckiego z d. 30 lipca 1941 r. i

konwencji wojskowej z 14 sierpnia tegoż roku, rząd radziecki wyraził zgodę na utworzenie na terytorium ZSRR wojska polskiego.

Dowódcą tej armii został gen. Anders, który kierując się niechęcią do ZSRR i wykonując wolę Churchilla więcej niż rozkazy Sikorskiego, w okrzysie najcięższymi białowicie w czasie słynnej bitwy stalingradzkiej-wyprowadził do Persji ponad 77 tys. żołnierzy. Część tej armii wykorzystana została przez Anglików do wzmocnienia jednostek garnizonowych na terenie Palestyny, a część osiadła w Iraku. Następnie z jednostek tych został utworzony 2 Korpus Polski - liczący ponad 48 tys. żołnierzy. Walczyli więc Polacy w Afryce, w Włoszech /słynna bitwa pod Monte Cassino/ale do Polski nie dotarli.

1944 W czasie inwazji wojsk alianckich w Normandii, w roku 1944 przerwana została tu również z Wielkiej Brytanii 1 Dywizja Pancerna - licząca 18 tys. żołnierzy. Dywizja ta walczyła się przezłamaniem niemieckiej obrony w rejonie Caen, Falaise itp.-rozbiła ugrupowanie nieprzyjacielskie na granicy francusko-belgijskiej, zdobywa Gandawę, a w kwietniu 1945 r. dochodzi do Wilhelmshaffen. I znowu do Polski nie dochodzi.

1945

Do chwalebnych tradycji należą również dziełania Samodzielnej Brygady Spadochronowej liczącej 2198 żołnierzy /Arnhem/Droga do Polski dla wszystkich jednak była daleka, a krew żołnierza polskiego była owocna raczej dla Zachodu alianckim - Polsce konkretnie nie dała nic.

Z punktu widzenia interesów narodu polskiego, który w czasie okupacji ponosił największe ofiary, drogą wiedzącą do najrychlejszego wyzwolenia, była droga i walka u boku żołnierza radzieckiego; walka na froncie gdzie decydowały się losy wojny. Dostrzegli tę prawdę przedewszystkim komuniści polscy i podjęli inicjatywę utworzenia w ZSRR regularnych jednostek polskich, co jednak po

1943 przykrym doświadczeniu z Anderssem, nie było wcale rzeczą łatwą. Z inicjatywy Związku Patriotów Polskich oraz Polskiej Partii Robotniczej powstała nowa armia polska w ZSRR w roku 1943. W okresie od 14 maja 1943 r. w Sielcach pod Kazaniem nad rzeką Oką zaczęła się formować 1 polska Dywizja Piechoty im. J. Kościuszki.

19 sierpnia tegoż roku przystąpiono już do tworzenia 1 Korpusu Polskich Sił Zbrojnych, a 18 marca 1944 r. rząd radziecki zgodził się na formowanie armii polskiej, która w dniu 21 lipca 1944 r. po połączeniu się z AL-em, stała się oficjalnie częścią składową Ludowego Wojska Polskiego. Nawiązywało one do tradycji Bolesława Chrobrego, Łokietka, Kościuszki, Brunwolda-sojuszu z sąsiadami.

W pierwszym okresie formowania Armii Polskiej w ZSRR - szeregi jej wypełniali poborowi i rezerwiści z tych grup poborowych, które w początkowym okresie II wojny światowej znalazły się na terenie ZSRR. Od lutego 1944 r. do wojska polskiego zaczęli napływać Polacy ze Zwiazku Wyzwolonych części Wołynia i Podola. Ogółem na około 110 tys. ludzi, którzy przeszli przez wojsko do 31 lipca 1944 r. około 44 tys. stanowili żołnierze przybyli z głębi ZSRR, a około 65 tys. to powołani poborowi na Ukrainie Zachodniej. Z armii niemieckiej t.zw. eindeutschowanych było zaledwie kilkaset. Wśród żołnierzy przybywających z głębi ZSRR - większość stanowili żołnierze z byłych obszarów Polski Zachodniej.

Podoficerów rezerwy było 5-6 tys., podchorążych i podoficerów zawodowych zaledwie 600, a oficerów niespełna 400. Oparcie się więc o własną kadre było niemożliwe, bo np. 1 oficer przypadał na 2600 żołnierzy. Organizatorzy jednostek polskich w ZSRR wybrnęli z tej trudnej sytuacji dzięki zgodzie władz radzieckich na skierowanie do służby w jednostkach polskich oficerów i podoficerów radzieckich, początkowo prawie wyłącznie narodowości polskiej, a gdy i tych niastarczyło, również Rosjan, Ukraińców i innych. Równocześnie położono duży nacisk na szkolenie własnej kadry, tworząc szkoły.

Naczelną tworzącej się 1 dywizji, a potem armii stanął generał Zygmunt Berling. Armia polska w ZSRR powstała etapami. Załącznikiem armii była 1 dywizja im. J. Kościuszki. W rocznicę wybuchu II wojny światowej 1 września 1943 r. wyrusza na front. Przechodzi pod wiadłą dodatkowe szkolenie i w dniach 12-13 października 1943 r. stacza swój pierwszy boj-historyczną bitwę pod Lenino. W trudnych warunkach operacyjnych dywizja czyni na swym odcinku, w ramach swoich sił i możliwości, czystą i odniesie zwycięstwo.

Jej żołnierze choć mają do czynienia z silnym, zaprawionym w wieloletnich walkach nieprzyjacielem, niejętnie broniącymi się w obronę o zawczasu przygotowane umocnienia, wsparte przez zamocowane uderzenia o floty powietrznej jak również zdającymi sobie sprawę z ważności tych walk z względów politycznych i morale/ przeciw Hitler głosił całemu światu, że polski nie ma i nigdy nie będzie, że wojsko polskie przestało raz na zawsze istnieć/ to jednak Polacy wbijają wyłom w obronę wroga, biorą jeńców, na cały świat idzie wieść, „jeszcze Polska nie zginęła” tą postawą w boju zdają egzamin dojrzałości bojowej i politycznej, dają Polakom siłę zbrojną w ZSRR własną, tradycją, bojową-narodową a jednocześnie internacjonalistyczną, kładą podwaliny pod armię nowego typu. Dlatego to 12 października jest świętem żołnierza polskiego Dnia Ludowego Wojska Polskiego.

W tym czasie w obozie sieleckim formuje się 2 dywizja, brygada artylerii, brygada pancerna oraz samodzielne oddziały korpusne. W styczniu 1944 r. podszły pod Kielec. Wojsko Polskie liczyło już 24 tys. żołnierzy. Czołk przetruciono w marcu na Ukrainę pod Berdyczew, w tymierz pierwierce. Tworzono nowe jednostki. Powstała 1 armia Wojska Polskiego w ZSRR. wraz z wyzwoleniem obszarów Polski wzrastała liczebność sił zbrojnych. Powstała II Armia na której czele stanął gen. Karol Świerczewski. 31 grudnia 1944 r. Siły Zbrojne liczyły 206 tys. żołnierzy.

Na Zachodzie i wschodzie walczyły jednostki polskie i marzyły o wkroczeniu do Polski, droga ich nie była równa. Wiedzy na wschodzie każde kropla krwi polskiej, to krok naprzód, to jakie inaczej było na zachodzie.

Oprócz formowanych we Francji i Wielkiej Brytanii oddziałów polskich oraz w późniejszym czasie w Związku Radzieckim, na ziemiach polskich od pierwszych dni września 1939 r. rozpoczęła się walka podziemna narodu polskiego, która objęła swym zasięgiem wszystkie dziedziny życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego. Walka ta przybrała później nazwę ruchu oporu.

Dokupcja hitlerowska na ziemiach polskich miała szczególnie zbrodniczy charakter. Celem zasadniczym jej było zdobycie przestrzeni życiowej, zgermanizowaniem ziem polskich i stopniowa zagłada całego narodu polskiego, który został uznany przez Hitlera jako naród podludzi. Plan całkowitego wyniszczenia narodu polskiego realizowano od pierwszych dni września 1939 r. do końca II wojny światowej tj. do 9 maja 1945 r. przez wysiedlanie i wykładzanie rzesz ludności polskiej głównie z ziem włączonych do Niemcy i

Żądanie ich przez Niemców, zamieszanie na ziemiach włączonych do niemieckiej części ludności do przyjęcia tzw. Volkslisty, niszczenie dorobku kultury polskiej i hamowanie jej dalszego rozwoju, zamknięcie wszystkich szkół średnich i wyższych, likwidacja prasy wydawnictw, muzeów, bibliotek, niszczenie księgozbiórów. Sabunkową eksploatacją polskiej gospodarki i siły roboczej, wyniszczenie społeczeństwa przez pracę niewolniczą i głodowe przydziały żywności, wywóz milionów Polaków na roboty do Niemiec, germanizację dzieci, izolację w getach, terror, obozy, szekucje itp.

Jedną z pierwszych form walki rodzimej, stosowanej aż do ostatnich dni okupacji, była cierna opór społeczeństwa wobec wszystkich poczynąń okupanta. Znajdowało to swój wyraz między innymi w uchylaniu się od wszelkiej współpracy z okupantem, Topienie kolaborantów, krytyka i ośmieszanie jego zarządzeń, zrywanie ogłoszeń, bojkot pracy godzinowej, słuchanie i rozpowszechnianie wiadomości radiowych sojuszników, utrzymywanie własnych tajnych radiostacji jak np. "radio Minnenburg" koło Kościerzyny. Duże znaczenie miała również akcja gromadzenia i ukrywania broni. rozpoczęli ją już wycofujący się żołnierze kampanii wrześniowej między innymi w borach Tucholskich. czynny udział wzięła w tej akcji ludność cywilna, chociaż wiadomym było, że za taką akcją groziły tortury i zawaze śmierć. Wygraną rolę w organizowaniu walki narodu polskiego odegrała prasa podziemna wydawana przez powstałe liczne organizacje polityczne i wojskowe. wydawana w tysiącach tytułach i kolportowana w dziesiątkach tysięcy egzemplarzy. Prasa ta informowała o aktualnej sytuacji wojskowo-politycznej, demaskowała propagandę niemiecką i tak zwane Sondermeldung, podtrzymywała ducha w narodzie, uodparniała go na terror wroga itp. od pierwszych dni okupacji szeroko stosowany był sabotaż gospodarczy. słabiono intensywność i obniżono wydajność produkcji przemysłowej/ tam gdzie dawniej pracował jeden robotnik, teraz trzeba było 10/ uchylono się od pracy, niszczone narzędzia, maszyny i gotowe wyroby, niszczone tabor kolejowy i sprzęt wojenny. Rolnicy nieodstawiali narzuconych dostaw kontygentowych, ukrywano plody rolne. Najważniejszą formą oporu było walka zbrojna z wrogiem. tylko taka walka mogła przynieść uzyskanie niepodległości. ten rodzaj walki dobiegał wroga bezpośrednio. Początki tej walki, walk partyzanckich, były już w czasie kampanii wrześniowej, w której wzięły czynny udział między innymi przygotowane przed wojną organizacje samoobrony/ z nich wywodzili się obrońcy poczty gdańskiej, organizatorzy Gryfa Pomorskiego, Szarych Szeregów itp./ w końcowej fazie kampanii niektóre jednostki

nie zdobyły broni, a przekształciły się samorzutnie w oddziały partyzanckie np. w Borsach Tucholskich i na Świebodziźnie, Kubalczycy, . początkowo ruch opera cechowała żywiołowość i wielkie rozdrobnienie, na naszym Pomorzu było ich kilkanaście.

Środkami i inicjatorami były różne organizacje polityczne, wojskowe i społeczne oraz powstające nowo organizowane przez oficerów, działaczy społecznych, nauczycieli itp.

Do początkowe rozbić polityczne i rozproszony organizacyjny stopniowo ustępowało. W trudnych warunkach życia konspiracyjnego zaczęły krystalizować się dwa kierunki, jeden związany z rządem emigracyjnym w Londynie, w którym przewagę miały elementy prawicowe, oraz drugi lewicowy, kierowany głównie przez komunistów, część socjalistów i radykalnych działaczy chłopskich.

Początki pierwszego nurtu /londyńskiego/ sięgają końca kampanii wrześniowej. Oprócz Pomorza także w oblężonej Warszawie 26/17 września 1939 r. została utworzona polityczno - wojskowa organizacja Służba Zwycięstwu Polski - SZP. Organizacja ta ostatecznie ukształtowała się w 1940 r. przedstawicielstwem rządu emigracyjnego w Londynie była delegatura rządu na kraj. Na odcinku wojskowym został powołany Związek Walki Zbrojnej / ZWZ /. W roku 1942 przemianowano go na Armię Krajową / AK /. Owsną rolę odegrali tu oficerowie zawodowi związani ze sanacją. Polityczną reprezentacją tych osób był Polityczny Komitet Porozumiewawczy przemianowany na Krajową Reprezentację Polityczną, a w roku 1944 na Radę Jedności Narodowej. Reprezentowane były takie stronnictwa jak: Stronnictwo Narodowe /SN/, Stronnictwo Ludowe "KOCH" /L/KOCH/, Polacy Socjaliści pod nazwą PPS, Stronnictwo Pracy /S/ oraz inni.

Jednym z pierwszych zadań AK było scalenie organizacji wojskowych. O najliczniejszych należały Bataliony Chłopskie /BCh/ oraz Narodowa Organizacja Wojskowa /NOW/.

W roku 1942 - 1943 jak już, znaczna część tych oddziałów weszła do AK, a część BCh i NOW zachowało swą odrębność. Kierunek ten liczył na pomoc państw zachodnich, a u podstaw jego działalności leżała teoria o dwóch wrogach i stanie z bronią u nogi co w przyszłości miało być tragedią tych oddziałów i narodu.

Drugi kierunek lewicowy zaczął się rozwijać w barażu trudnych warunkach. Głównym jego były: Związek Walki Wyzwoleńczej / ZWW /. Stowarzyszenie Przyjaciół ZWZ, Mot i Sięć, Robotniczo-Chłopska Organizacja Bojowa, RChOB /, Front Walki za Naszą i Naszą Wolność. Ich działalność stworzyła warunki dla powstania 5.01.1942 r. Polskiej Partii Robotniczej / PPR /. ./. .

1942 W styczniu 1942 r. byli członkowie Komunistycznej Partii Polskiej /KPP/ utworzyli Polską Partię Robotniczą /PPR/ w skład której weszły działające dotychczas oddzielnie organizacje lewicowe,

Generalnym sekretarzem Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej został Marceł Nowothko, były działacz PKP i L i KPP. Po jego skrytycznym zamordowaniu w końcu 1942 r. na czele partii stanął Jacek Pinder. W listopadzie 1943 r. został on aresztowany przez gestapo i później zamordowany. Po aresztowaniu Pindera na czele partii stanął Stanisław Gomulka.

Programem działania PPR od momentu swego powstania było dążenie do zjednoczenia wszystkich warstw społecznych w walce o niepodległość Polski, w sojuszu ze Związkiem Radzieckim.

Równocześnie z walką o niepodległość przez PPR prowadzona była walka o wyzwolenie społeczne. Polska stać się miała ojczyzną ludu pracującego miast i wsi, krajem bez nędzy i wyzysku.

W roku 1942 PPR utworzyła swoją organizację zbrojną - Gwardię Ludową, której pierwszy oddział partyzancki wyruszył w pole 15 maja 1942 r. pod dowództwem Franciszka Zubrzyckiego.

Zgodnie z hasłami o tworzeniu frontu narodowego PPR zaproponowała Delegaturze Rządu Komendy Głównej AK współpracę i chciała wejść w skład Stozu Londyńskiego jako partia koalicyjna nie przyniosła rezultatów.

Polska Partia Robotnicza utworzyła również organizację pod nazwą Związek Walki i Solidarności /ZWS/ skupiającą młodzież z różnych środowisk lewicowych. Pierwszą, przewodniczącą ZWS została Hanna Zanirc-Sawicka, a po jej aresztowaniu Jan Krasicki. Boje zginęli w czasie okupacji z rąk Niemców.

1944 PPR realizując wielką zbrojną przystąpiła także do organizowania cywilnej administracji. Z jej inicjatywy, przy współudziale lewicowych grup PPR i KPPS powstała 1.01.1944 r. Krajowa Rada Narodowa.

W skład której oprócz przedstawicieli PPR także przedstawiciele Robotniczej Partii Polskich Socjalistów /RPPS/, radykalnych działaczy chłopskich i demokratycznych.

Przewodniczącym KRN został Bolesław Bierut. We pierwszym posiedzeniu w nocy z 31 grudnia na 1 stycznia 1944 r. KRN wysunęła program walki o niepodległą, demokratyczną Polskę ludową, założoną w sojuszu z ZSRR. W całym kraju zaczęły powstawać rady narodowe różnych szczebli - załóg władzy ludowej.

Krajowa Rada Narodowa przemianowała Gwardię Ludową na Armieję Ludową /AL/, w skład której oprócz 61 waznych organizacji wojskowych partii biorących udział w tworzeniu KRN. AL rozwinęła na szeroką

skala walk partyzancką, zwiastującą przeciw transportowi okupanta oraz dokonywającą wielu akcji odwetowych.

Naczelnym dowódcą Armii Ludowej został generał Michał "Kola" Żymierski.

Na większą skalę walki zbrojnej polskiego ruchu oporu zaczęły się w drugiej połowie 1942 r. kiedy to nastąpił szczyt ruchów partyzanckich. W roku 1942 działali już duże zgrupowania pod nazwą dywizji AK oraz brygad AK, obok nich występowały grupy i oddziały AL, AR, BCh. Na ziemiach polskich działają też partyzantka radziecka z, in. i u nas na Pomorzu /..o większych starć zbrojnych należy 1942 r. siki BCh w lasach chrobberskich i parczowskich 1942-1943 walki BCh w obronie zamajszczyzny pod Łojdą i Zaboreczanem, bitwy GL w rejonie ściegłej Góry 1943 boje Świątokrzyskie AK, powstanie w getcie warszawskim zorganizowanym przez żydowską organizację bojową ŻOB 1944 - bitwy AL pod Łąpolinem, największą z walk była bitwa stoczona w 1944 r. wspólnie przez AL, AR, BCh, w lasach lipskich i jaworowskich oraz Łuszczy Polskiej, walki oddziałów AK na Łożyńcu, Ileszeczynie i w Mieleckim.

Największe nasilenie walk partyzanckich było 1944 r. kiedy to oddziały partyzanckie przeszły na trych całego frontu niemieckiego do masowych akcji zaczepnych. Dozrio do współdziałania AL, AR, BCh i wojsk radzieckich - walki o przyczółek sandomierski-.

01 sierpnia wybuchło powstanie warszawskie, które trwało ponad dwa tygodnie i związało znaczna siły niemieckie. Powstanie wywołane zostało przez kierownictwo obozu londyńskiego bez porozumienia z Armią Radziecką i WP było najbardziej dramatycznym wydarzeniem w ruchu oporu w Polsce. Liczyło 20 tys. powstańców i ponad 150 tys. mieszkańców Warszawy, a zniszczeniu uległa większość miasta. / takie akcje miały miejsce również na Pomorzu np. Koło Starogardu Gdańskiego, akcje na ście Łęczności, przeciwko gospodarce okupanta i przeciwko lotnictwu /.

Taka organizacja działała również w Bydgoszczy i w Nakiu. Walka zbrojna ruchu oporu była ważnym i bardzo istotnym wkładem w dzieło rozbicia Niemiec hitlerowskich i wyzwolenia naszego narodu.

Ważnym wkładem partyzantów w toku ofensywy wyzwoleniczej był ich udział, szczególnie w zabezpieczeniu majątku narodowego i natychmiastowe włączenie się do prac związanych z tworzeniem administracji i zapewnianych ład i porządek na nowo wyzwolonych terenach.

Wielka ofensywa wojsk radzieckich w styczniu 1945 roku, z którymi ramię przy ramię walczyło Wojsko Polskie, wyzwoliło cały nasz kraj. Polskie sztandary zatknięte słow radzieckich w pokonanym Berlinie w maju 1945 roku, były symbolem zwycięstwa wojennego, ale zarazem i zwycięstwa politycznej koncepcji Polskiej Partii Robotniczej.

Polska Ludowa walcząca o swą pozycję międzynarodową stała się istotnym ogniwem demokratycznych sił świata do trwałego pokoju, rzeczywistej wolności i postępowego rozwoju społecznego.

W 1945 roku, 30 kwietnia w oblężonym Berlinie popełnił samobójstwo największy zbrodniarz wszystkich sił świata wódz "Tysiącletniej Rzeszy Niemieckiej" Adolf Hitler. Zwłoki jego oblane benzyną i spalono.

W maju 1945 roku, skapitulowała załoga Berlina przszliczając 130 tys. żołnierzy.

W maju 1945 roku, podpisany został w Berlinie przez przedstawicieli niemieckich sił zbrojnych, w obecności reprezentantów sił zbrojnych ZSRR, USA i Wielkiej Brytanii akt bezwarunkowej kapitulacji Niemiec.

Miasteczko-Krajenskie dnia 1988.04.07./sierż. rez. Pr. Polacz/

W piątek dnia 1 września 1939 roku, wczesnym rano wojsko hitlerowskie napadło na Polskę. Do Miasteczka-Krajeńskiego wkroczyły wojska niemieckie wszystkimi drogami, głównie jednak z zachodu od strony Grabowna. Przewodził je Niemiec Wilhelm Sonnenburg, który przed wybuchem wojny uszedł do Niemiec.

W tym czasie rolnik z Krzestowa Józef Łufel, b. członek Powstania Wielkopolskiego, wracając do swego domu został ostrzelany przez oddział wojsk niemieckich. Łufel Józef, posiadając karabin wojskowy, oddał do zbliżającego się oddziału wojsk niemieckich kilka strzałów, po czym zbiegł i przez cały okres wojny ukrywał się.

Ludność niemiecka Miasteczka-Krajeńskiego, w tym czasie liczyła 420 osób, owacyjnie witała wkraczające oddziały niemieckie. Wkrótce zjawili się w Miasteczku-Krajeńskim Herbert Vorkceper, który latem 1938 r. uszedł do Gdyni, przechodząc odpowiednio przez kłopoty. W Miasteczku-Krajeńskim, zorganizował wśród młodych miejscowych Niemców tzw. "Selbschutz". Wkrótce przystąpił zaraz do działania. Dokonywano rewizji w mieszkaniach Polaków, poszukując broni i odbiorników radiowych. Z mieszkania Ob. Bolesława Krotoskiego zabrano sztandar Towarzystwa Weteranów i Powstań Narodowych. Dokonywano poważnych aresztowań.

Tonadto Niemcy dokonywali zabierania własności wśród ludności polskiej.

Niszczono przedmioty kultu religijnego, krzyże i figury przydrożne.

Były także pewne ofiary. Rozstrzelany został profesor parafii miasteczko-krajeńskiej ks. Feliks Niedbał, a zginął także ks. Wiktor Szwalczewski, nauczyciel Edmund Urbanek, Stanisław Lisicki, Aleksander Bondkiewicz, kierownik szkoły Piotr Kierulff, posterunkowy Policji Państwowej Zbigniew Wredniewicz i Stefan Domagala.

W okresie całkowitego bezprawia, kiedy Polacy byli w całości wyjęci spod prawa. W 1940r. niemieckie władze miasta wprowadziły kartki na artykuły żywnościowe. rzydziary dla Polaków były znacznie niższe niż dla Niemców.

Do obozów koncentracyjnych zabrani zostali nauczyciele: Feliks Kurowski, Jurek Nowak, Franciszek i ~~Władysław~~ Hellak, Jan Dziadosz, Wojciech Kopyciowski, Stanisław Żurek, Alfons Zegaj, Jan Swiż, Stefan Łaska i Jan Piorkowski.

W 1942r. władze niemieckie wezwały ludność polską do składania wniosków o zaliczenie do niemieckiej listy narodowościowej. Jednocześnie rozpoczęto propagandę „zastraszenia”. Nie wszyscy Polacy dali się zastraszyć, jednak spora ilość Polaków została zaliczona do tzw. II i III grupy listy narodowościowej niemieckiej i następnie wcielano ich do armii niemieckiej.

W 1944r. ucieczka jeńców radzieckich z transportu kolejowego. Na trasie Miakośliwie, Miasteczko-Kr. Raczory z pędzącego pociągu uciekła pewna ilość jeńców radzieckich. Jeden z jeńców dostał się pod koła pociągu - ujęchano mu obie nogi. Na terenie wsi Irentowo w lasku w pobliżu toru kolejowego członkowie organizacji hitlerowskich ujęli 2 jeńców, których zastrzelili. Ciało pochowano obok cmentarza katolickiego. Po wyzwoleniu ciała ekshumowano i przewieziono na cmentarz żołnierzy radzieckich w Wyrzysku.

W 1944r. władze okupacyjne rozpoczęły budowę umocnień polowych. W tym celu ściągnięto do Miasteczka-Kr. cudzoziemców /Rosjan, Czechów, Polaków i także Polaków/. Wydzielonych zakwaterowano w magazynach, piatkarni i w salach parafialnej.

Ponure lata okupacji skończyły się w mroźny ale słoneczny dzień 27 stycznia 1945r. wówczas butni przez całą okupację Niemcy musieli się wycofać z Miasteczka-Kr. Jednocześnie dni przedtem, dnia 16 stycznia 1945r. przez Miasteczko-Kr. ewakuowały się pierwsze kolumny niemieckich samochodów sanitarnych. Medyeżdżary one od strony Grabówna i kierowane były wzdłuż toru kolejowego do Piły. Szosa od Grabówna do Smilowa dla ruchu kołowego była zamknięta z uwagi na prowadzone tam prace obronne. W tym okresie aresztowano szereg Polaków z Miasteczka-Kr. i okolicy w charakterze zakładników. Osadzono ich w areszcie miejskim. Po kilku dniach zwolniono ich, lecz obowiązkiem te osoby obowiązek codziennego meldowania się w żandarmerii. W dniu 20 stycznia ludność niemiecka otrzymała polecenie przygotowania się do ewakuacji. Następnego dnia miejscowi Niemcy wyjechali z Miasteczka-Kr. furmankami konnymi przez Grabówna i Wycokę do Jastrowia. Kolei zbierała ewakuowanych Niemców na otwartych plat-

formach wagonowych. Dnia 25 stycznia do Miasteczka-Kr. wkroczył oddział wojska niemieckiego, mając za zezdanie przesłaniania odwrotu. Żołnierze tego oddziału nieprzejawiali żadnej chęci do walki mając przeczućie zbliżający się dla nich klęski.

Dnia 25 stycznia do Orszbówa dotarł oddział wojsk radzieckich. Znajdująca się tam placówka wojska niemieckiego pod dowództwem fanatycznego porucznika wzięła się w walkę i została niemal w całości wybita. Zginęło wówczas 25 żołnierzy niemieckich. O tej potyczce i klęsce swoich ziomków dowiedział się stacjonujący w Miasteczku-Kr. oddział, który natychmiast wycofał się wzdłuż toru kolejowego do Pily.

Dnia 27 stycznia w godzinach przedpołudniowych oddziały piechoty radzieckiej wkroczyły do Miasteczka-Kr. przez zamrażniętą rzekę Noteć. Zaprowadził je pewien major o nieznanym nazwisku. Na Placu Wolności zgromadziła się ludność, która ze złości radości witała swych wyzwolicieli. W licznie społeczeństwa miasta powitał oddział radziecki ob. Walenty Korodziejski, w czasie okupacji członek Armii Krajowej. Na budynkach zapotywały po długim okresie okupacji białe-czerwone flagi. W tym samym dniu Rosjanie przekazując władzę Polakom poszli dalej na zachód w kierunku Pily.

Administrację miejską i gminną przejął ob. Czesław Mikołajewski, były pracownik Zarządu Miejskiego Magistratu. Posterunek Milicji Obywatelskiej zorganizował były posterunkowy Policji Państwowej Władysław Kospieszny. Urząd pocztowy przejął były monter pocztowy Jan Lewkiewicz. Stację Polskich Kolei Państwowych przejął Szczepan Mikołajewski, Władysław Gaca. Ekspedycje towarową PKP przejął Józef Hutek. Oddział Trogowy PKP przejął Jan Karpinski, wszyscy byli pracownicy PKP. Młeczarnię przejął i uruchomił Józef Pyda. Młyn motorowy przejął były kierownik młyna Władysław Bar. Zakład przemysłowy/fabryka ołatków ziemniaczanych/zabezpieczyli maszyny i urządzenia, poważne zapasy gotowych ołatków ziemniaczanych oraz węgla byli pracownicy Stanisław Marcinkowski, Bernard Kurek. Mistrz piekarski Alojzy Siczka uruchomił piekarnię, własność Leona Czernskiego. Maszarnię opuszczoną przez Niemca Hermana Verdina przejął i uruchomił były pracownik Maciej Gaca. Kupiec Czesław Milecki przejął z powrotem zabrany mu sklep artykułów spożywczych. Sklep spożywczo-mleczny opuszczony przez Niemca Becka przejął Marian Pons. Sklep spożywczy z restauracją opuszczony przez Niemca Hetza przy ul. Wolności przejął Maciej Kossakowski. Restaurację/gospodę opuszczoną przez Niemca Vorkepera przy ul. Sądobrowskiego przejął Ignacy Hellak. Pozostałe sklepy jak:

artykułów gospodarstwie domowego-drogeryjnych i innych zabezpieczono. Spowodowano również zabezpieczenie opuszczonych gospodarstw rolnych, jak i inwentarz żywy.

W dniu 20 stycznia 1945 r. do Miasteczka-Krajenskiego przybył radziecki komendant wojenny miasta kapitan Lulichen, jak i większy oddział wojsk frontowych, którzy mieli zapewnić władze i porządek publiczny. Suflił mieszkania na piętrze w magistracie. Kapitan Lulichen wykazał dużo inicjatywę. Z jego inicjatywy utworzona została Polska Partia Robotnicza /PPR/. Związek Młoci Młodych /ZMM/. Miejska Rada Narodowa /MRN/. - zarządek władzy ludowej.

Obchody Święta Pracy 1 Maja.

Zorganizowanego społeczeństwa brała udział, organizacja PPR i ZMM, uchodź zorganizował komendant wojenny miasta kpt. Lulichen, po uroczystości manifestacyjnej poprosił władze administracyjne-polityczne na skromne przyjęcie.

Zakończenie wojny 9.05.1945 r.

W nocy z dnia 8-9 Maja 1945r. druga wojna światowa w Europie rozpoczęta 1 września 1939 r. agresją Niemiec hitlerowskich na Polskę formalnie zakończyła się, Niemcy zmuszeni zostali do bezwarunkowej kapitulacji przez państwa koalicji antyhitlerowskiej. Polska znajdowała się pod okupacją ponad 5 i pół roku. Wiadomość o zakończeniu wojny, lotem byzyskawicy dotarła do mieszkańców miasta i gminy.

Dnia 9 maja społeczeństwo miasta i gminy manifestacyjnie pochodem udała się na nabożeństwo dziękczynne w kościele parafialnym. Następnie udano się pochodem na rynek „Płac Wolności” gdzie z balkonu domu Ob. Murkiewicza wysłuchano przemówienie które wygłosił jeden z oficerów wojska radzieckiego. Wszystkie domy były udekorowane flagami o barwach narodowych.

Truchoniłone szkołę Podstawową-dnia 12 lutego 1945r. dokonali nauczycieli Marian Bury, do pomocy przyjęli z siły niekwalifikowane /Iranę Jorską i Jadwigę Lewandowską/. Szkoła była wówczas 4 klasowa.

Opiekę duszpasterską objął probostwo ks. Jan Baranowski były proboszcz parafii Czystkówko w Bydgoszczy. W czasie okupacji hitlerowskiej ukrywał się, pracując jako robotnik w gorzelni.

Opiekę lekarską sprawował lekarz Eugeniusz Pona. ¹⁹opuszczył na własną prośbę, a na jego miejsce skierowany został lekarz medycyny Olga Miziankowska z Krakowa. Pani Miziankowska była ¹⁹bardzo młoda ale dzielna lekarka, spełniająca swoje czynności kapelńemu zażądowaniu społeczeństwa. W roku 1945, zdecydowała się na przejście do Szamodina gdzie została dyrektorem szpitala Miejskiego.

Reaktywacja Ochotniczej Straży Pożarnej.

Pierwszym po wojnie zebraniu przewodniczył burmistrz miasta Józef Wieszczorek, były pracownik Urzędu Celnego w Miasteczku-Krajeńskim. Sali niejedynie w obecności członków przedwojennych i gości na zebraniu postanowiono wznowić działalność OSP. Dokonano wyboru Zarządu, którego skład kształtował się następująco:

- 1. Wieszczorek Józef - prezes
- 2. Pons Marian - naczelnik
- 3. Krotoski Bolesław - sekretarz
- 4. Sobos Jozchim - gospodarz

Dokumentacja zepreż 1937r. OSP, amunicyjowanie, uzbrojenie osobiste strażaków, obraz „Kossaka p. t. Święto Kawalerii” nagroda dla OSP za udział w igrzyskach kulturalnych, zespół muzyczny, w nakle z roku 1937, przechował go Radeusz Pyda.

Przybycie pierwszego transportu repatriantów za II woj.

W czerwcu 1946r. nastąpił przypływ ludności-pierwsi osadnicy, zostali osadzeni na opuszczonych gospodarstwach niemieckich i osób którzy zostali zaliczeni do tzw. II grupy listy narodowościowej niemieckiej. Na wymienione gospodarstwa przez Państwowy Urząd Repatriacyjny osadzono 34 rodziny.

Utworzenie Spółdzielni Spożyców „Jedność”.

W czerwcu 1946r. utworzono na zebraniu ogólnym mieszkańców miasta na którym przewodniczył kierownik szkoły Aleksander Gawroński, utworzono Spółdzielnię Spożyców „Jedność”. Dokonano wyboru Zarządu, którego skład kształtował się następująco:

- 1. Gawroński Aleksander - prezes Inicjator założenia
- 2. Dupla Michał - członek
- 3. Wieszczorek Józef - kierownik sklepu- zaopatrzeniowy

Rehabilitacja osób którzy zostali zaliczeni do tzw. II i III grupy

listy narodowościowej niemieckiej i następnie wcielono ich do armii niemieckiej. Wyżej wymienione osoby stały się pełnoprawnymi obywatelami Polski Ludowej po przez podpisanie deklaracji o wierności wobec Polski Rzeczypospolitej Ludowej. Deklaracje takie przyjmował w pierwszym okresie starosta powiatowy Borowski Roman, który w tym celu przyjechał do Miasteczka-Krajeńskiego. Następnie deklaracje przyjmował urzędnik wydziału powiatowego Wojciech Krolek z Wyrzyska. Przyjmowanie deklaracji trwało w Miasteczku przez kilka dni. Po upływie wyznaczonego terminu można było składać dane deklaracje w Starostwie Powiatowym w Wyrzysku.

.p.

Podział Miastkiej Ławy Narodowej

Obwieszczenie Komendanta Karabinu Miasto Spławowa i Ławęszów Domska po odbyciu Kikimierskiego obwieszczenia Komendanta przyjął niecorokrotnie wraz z zespołem pracowników: Józefusz Jacek-Łukaszewicz, Feliks Miłowska mechanik, Marian Prądkar-referent Łow. Rejonu Szadkowskiego Referent.

Skład Szalekiej Ławy Narodowej.

1. Matek Józef	- przewodniczący Z.N
- Maczka Mojzy	- radny
2. Żekau Józef	" "
3. Bolek Kazyś	" "
4. Murdzolek Leon	-
5. Wawzderski Kazimierz	"
6. Miollek Jan	"
7. Tyda Józef	"
8. Kupa Józef	"
9. Okciewicz Zygmunt	"
Zapis ludności dnia 14. VII. 1946. R.	

Wybór w się na terenie całego kraju spis ludności tej bliższe był kręgiem. Żołnierze polegali w szeregach Wojska Polskiego: Nowaki Józef, Józef Prandiszek, Nadek Tomel, Jar Zbigniew, Wandelka Bernard. Zamordowani zostali: Ks. Proboszcz Niebaż Feliks, Ks. Nowicki Kazimierz, Janek Klemens, Urbanski Zdzisław, Janie Jęwicz Aleksander, Żyński Józefus ewakuacji: Ziarnak Piotr, Schneider Rudolf, Bruzdiewicz Zbigniew, Dowgier Stefan, Baicerowski Jan.

Żołnierze w obozach koncentracyjnych: Nowak Marceli, Fellek Prandiszek i Maria, Kurowski Feliks, Opydiowski Wojciech, Dziadosz Jan, Jurek Stanisław, Plorkowski Jan.

W armii niemieckiej wzięto w okresie wojny 1942 - 1945 r. 27 mieszkańców miasta, którzy zostali wliczeni do tzw. II i III grupy listy narodowościowej niemieckiej.

Złożenie Żywej Spółdzielni „Temoromoc Chłopska”.

Z inicjatywy episkopatu na zebraniu założycielskim dokonano wyboru Zarządu i Rady Nadzorczej, który skład kształtował się następująco:

- 1. Depczyński Wojciech - przewodniczący
 - 2. Tyda Stanisław - Prezes Zarządu
 - 3. Korodziejwski Między - kierownik placówki
 - 4. Ochynre zd. Foch Jacek - Księgowy,
- Na tym zebraniu przyjęto w użytkownikom osobnie w przestawie.

W czerwcu 1945 r. w wyniku umowy między Rządem Tymczasowym utworzonej przez Krajową Radę Narodową w grudniu 1944r. a działaczami obozu londyńskiego utworzony został „Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej” - premierem jego został Edward Ściecha Masłowski z /PRL/ pierwszym wicepremierem Stanisław Szuska /PRL/ drugim wicepremierem Stanisław Mikołajewski /PRL/ był premier Sządu RF w Londynie.

Referendum - Głosowanie Ludowe, 20.04.1946r.

W dniu 20 czerwca 1946r. odbyło się w Polsce referendum ludowe. Społeczeństwo odpowiedziało: „ Tak ” na 3 zasadnicze pytania:

1/ Czy jesteś za zwołaniem Sejmiku ?.

2/ Czy chcesz utrwalenia w przyszłej konstytucji ustroju gospodarczego wprowadzonego przez reformę rolną i unarodowienia podstawowych gałęzi gospodarki krajowej z zachowaniem ustawowych uprawnień inicjatywy prywatnej ?.

3/ Czy chcesz utrwalenia zachodnich granic państwa polskiego na Białymostku, Łarze i Nysie - Łużyckiej ?.

Referendum stanowiło podstawę dalszych przemian ustrojowych. Przeciwnicy nowego ustroju nie dawali za wygraną i za pomocą różnych metod próbowali odzyskać wpływy w społeczeństwie. Była walka o nowy ustrój Polski miała charakter wojny domowej, w której zginęło około 30 tys. Polaków po obu stronach.

Wyniki na terenie Polski były według komunikatów urzędowych pozytywne. Same wyniki na terenie tutajszym nie zostały ogłoszone. Referendum odbyło się w lokalu szkolnym przy Pl. Wolności: „Maszko brzmiało Erzy razy Tak”. „Polaka znak”.

Wznowiono działalność Banku Ludowego, 28.07.1946r.

Dokonano wyboru Rady Nadzorczej i Zarządu, obecności 10 członków przedwojennych i 9-ciu gości. Kierownikiem został Radech Czesław, a przewodniczącym Rady Nadzorczej Bepczyński Wojciech.

Zakończono Bibliotekę Publiczną .

Salozycielem był Czesław Mikołajewski. Kierownikiem biblioteki została Urszula Martin - Nyczek. Lokal biblioteki mieścił się w Magistracie. Książki zakupione ze składek społeczeństwa i dochodów z organizowanych imprez - dożynek „gminnych”.

Postawienie Krzyża dla uczczenia pamięci poległych i pomordowanych w okresie II wojny światowej, dnia 10.06.1946r.

Na rynku w miejscu usuniętego pomnika pamiątki Konstytucji 3-go Maja 1791 r. i 17 marca 1921r. przez ^Nxiameców w 1939r. ustawiono Krzyż wysokości 10 m. W roku 1970 Krzyż został przeniesiony i ustawiony na terenie przy kościele rzymskokatolickim, i na tym miejscu postawiono pomnik.

Pierwsze wybory do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

dnia 19 stycznia 1947r. odbyły się pierwsze po wojnie wybory do Sejmu Ustawodawczego. Zdecydowane zwycięstwo odniosły partie Bloku Stronictw Demokratycznych, zdobywając w nich około 80 % wszystkich głosów. Blok Stronictw Demokratycznych uzyskał 304 mandaty /PPR i PPS/ po 11% Stronictwo Ludowe, 70% Stronictwo Demokratyczne, 3% Partia PSL, Nikolaiczycowska uzyskała 28 mandatów.

Po wyborach Krajowa Rada Narodowa uległa z mocy prawa rozwiązaniu. Powstał nowy Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na którego czele stanął premier Józef Cyrankiewicz z /PPS/-Prezydentem /RPP/ Sejm wybrał działacza /PPR/ Bolesława Bieruta. Ustalono nową strukturę w zakresie działania najwyższych organów władzy państwowej. Najwyższą władzą wykonawczą w państwie stanowili prezydent i rząd. Nowo powstała Rada Państwa. Przewodniczącym Rady Państwa był Prezydent.

Przewodniczącym Komisji Wyborczej na terenie miasta i gminy został Ob. Piorenowski członek PPR z Wyrzyska. Przebieg samego głosowania był spokojny. Po zakończeniu wyborów przybył samochód ciężarowy, zabierał członków Komisji Wyborczej jak i cały materiał wyborczy do Wyrzyska, gdzie dokonano ustalenia wyników wyborów. Wyniki lokalnie nie dotarły do wiadomości społeczeństwa.

Opozycja /Partia PSL Nikolaiczycowska oskarżyła władze państwowe o przeprowadzenie głosowania pod osłoną wojska i milicji i o sfałszowanie wyników wyborów. Dlatego równoległe z walkę parlamentarną zastrzyła się walka zbrojna.

Walka ze zbrojnym podziemiem, amnestia. 1947r.

Polskie podziemie występujące przeciwko władzy ludowej było bardzo zróżnicowane - od grup, które prowadziły tylko działalność propagandową aż po zwykłe bandy mordujące z chęci zysku. Różne były też przyczyny, dla których ludzie ci zdecydowali się na walkę z nowym ustrojem.

W powiecie wyrzyskim w początkach roku 1945 utworzyła się banda zbrojna podziemia pod dowództwem pseudo „szyska” pewna grupa osób wśród nich stanowili też mieszkańcy z terenu Miasteczka-Krajewskiego która dopuszczała się obrabowania sklepów spożywczych, gorzelni, gospodarstw chłopskich. Zastraszali również ludność do przynależności do PPR, nawet ich bito. Niektórzy sprawcy zostali rozpoznani i ujęci za co ponieśli zasłużone kary więzienne. Z terenu miasta i gminy zostało skazanych wyrokiem sądowym 15 osób. Po ogłoszeniu w 1947 r. przez Sejm amnestii ponad 60 osób zbrojnego podziemia zaprzestało dalszej działalności, złożyło przed władzami bezpieczeństwa broń i włączyło się w szeregi pracującego społeczeństwa. //.

Zmiany w służbie Milicji Obywatelskiej dnia 1 czerwca 1947 r.

Na terenie b. powiatu wyrzyskiego wprowadzono zmiany obsady posterunków MO. dotychczasowy Komendant posterunku MO Stanisław Kosenau przeniesiony został do Sadek, a na jego miejsce przybył Komendant posterunku MO z Wysokiej Franciszek Polacz, wraz z nim przybyli Paweł Polcyn z Makza, Józef Koczyski z Łydoszczy, Edmund Maczek i Stanisław Wojciechowski i Jan Gregor z Wyrzyska oraz Kazimierz Berdowski z Chojnic.

Nowiczenie Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej.

Obyło się ogólne zebranie społeczeństwa miasta i gminy zorganizowane przez wiejski posterunek MO. Na zebraniu tym zgłosiło się 15 członków. Komendantem został wybrany Ob. Józef Kufel z Brzostowa b. powstaniec Wlkp, członek Polskiej Partii Robotniczej.

Zmiany w administracji miejskiej Zarządu Miejskiego, z. 01. 1948r.

Z miejsce dotychczasowego burmistrza Józefa Wieczorka, który przeszedł jako referent Gospodarki Komunalnej Zarządu Miejskiego Mięska Rada Narodowa wybrała Jana Wyrzykowskiego z Mroczy, który tę funkcję sprawował do 30 czerwca 1950r.

Zmiany na stanowisku kierownika Szkoły Podstawowej 1948 r.

Dotychczasowy kierownik szkoły Aleksander Gawronski przeszedł się do Jaworzyny Śląskiej, a na jego miejsce przybył nauczyciel Józef Fabiszak z Mroczy, który pełnił tę funkcję do roku 1969.

Zmiany na stanowisku kierownika Ośrodka Zdrowia 1948 r.

Do Miasteczka-Krajenskiego przybył w roku 1948 jako lekarz med. Mirosław Windyk objął stanowisko kierownika Miejskiego Ośrodka Zdrowia. Obowiązki jako lekarz specałizował się w chorobie górlów, sumiennie, z całym poświęceniem. Odeszył się wśród społeczeństwa miasta i gminy dobrą opinią. Zmarł 11 września 1971 r.

Kongres Zjednoczeniowy, 15 grudnia 1948 r.

Po powstaniu w Polsce władzy ludowej powstała korzystna sytuacja do połączenia się partii robotniczych. Dnia 15 grudnia 1948 r. rozpoczął w Warszawie obrady Kongres Zjednoczeniowy. Polska Partia Robotnicza i Polska Partia Socjalistyczna postanowiły połączyć się i stworzyć jedną, silną partię marksistowską - Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą PZPR/na czele jej stanął Bolesław Bierut.

Kongres Zjednoczeniowy, a zarazem I Zjazd PZPR, uchwalił Deklarację ideową i Statut PZPR, wytyczył generalną linię polityczną partii

Po Kongresie Zjednoczeniowym PZPR funkcję sekretarza Komitetu Centralnego PZPR w Miasteczku-Krajenskim sprawował Edmund Matajczek b. członek PPS kierownik szkoły Oratówno do roku 1968.

Reorganizacja - powołanie organów jednolitej władzy terenowej.

Przebieg, jakiego dokonywał się w Polsce w wyniku reform społecznych, wymagał operacji ustroju państwa na nowych zasadach. W dniu 20 czerwca 1950 r. przestał istnieć Sejmik Miejski /"Magistrat"/ w mieście którego nowo zostało Prezydium Miejskiej Rady Narodowej /PMR/ w składzie 5 osób i 10 radnych /MRN/

Skład osobowy MRN:

1. Anger Ignacy	9. Koper Władysław
2. Burzyński Bronisław	10. Kaja Franciszek
3. Bryszpiałki Roman	11. Palacz Franciszek
4. Gace Wacław	12. Pyda Ladusław
5. Hasse Jan	13. Rankau Wanda
6. Kaszuba Aldona	14. Ponedworny Władysław
7. Kolodziejewski Walenty	15. Pazderski Kazimierz
8. Kudecki Leon	16. Radech Marian

Skład osobowy PMR:

1. Reznik Józef	- przewodniczący PMR
2. Luczyk Apollinary	- 2-ca "
3. Balcerowicz Kazimiera	- sekretarz Prezydium MRN
4. Kutek Józef	- członek "
5. Palacz Franciszek	- " "

Zorganizowano stałe kino "Larus".

Z inicjatywy PMR atestowano były gościół powiększony i przeznaczony na kino. wyposażeniem miało jeden projektor 16 mm z dwu osobową obsługą ob. Reznik Lucyna kierownik, Pietrzak Witold, kino operator. W 1950 r. wymieniono aparaturę na panoramizującą A. I. Zmiana obsady:

1. Franczyk Maria	- kierownik
2. Kwilisz Bogdan	- kino operator
3. Szymasik Edward	- bilster

Wymiana pieniędzy, 30.11.1950 r.

W dniu 30 listopada 1950 r. nastąpiła nagle niezapowiedziana wymiana dotychczasowych złotych. Droga wymiany płacono za 100 zł. dotychczasowych jeden złoty. Natomiast wkłady oszczędnościowe przeliczone za 100 zł. po 3 - trzy-złote.

Zmiany w składzie Prezydium MRN 28.05.1952 r.

Dotychczasowy przewodniczący Szczepanik Bolesław złożył rezygnację, a na jego miejsce wybrano Ignacego Angera, który pełnił obowiązki do 31 grudnia 1952 r. W związku ze zgonem sekretarza Reznik Józef dotych. 2-ca przewodniczącego przejął stanowisko sekretarza Prezydium, a na 2-cą przewodniczącego wybrano Palacza Franciszka.

Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w dniu 22.07.1952r.

wybrany w dniu 19 stycznia 1947 r. Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. uchwalił nową konstytucję która wyraźnie określiła charakter naszego państwa. "Państwa demokracji ludowej".

wybory do Sejmu PRL w dniu 24.10.1952r.

w sprawie o ustawę o ordynacji wyborczej wydaną zgodnie z Konstytucją, już nie głosowano na listy, ale imiennie na kandydatów.

Zmiany w składach komisji postarunku MO.

Na ważną prośbę zwolniony z szeregów MO Palacz Franciszek który objął stanowisko kierownika Urzędu Maszynowego w Miasteczku-Kr. a Postarunek MO przejął Sejm Polityk z Łódź w 1953 r. przeniesiony został do Łodzi, a na jego miejsce przybył Krajewski Stanisław z Wrocławia.

wybory do Miejskiej Rady Narodowej /MRN/ dnia 5.12.1954 r.

Skład osobowy MRN:

1. Badocha Anna	9. Bydłowski Edward
2. Kryszkowski Roman	10. Ostrowski Leon
3. Durebowski Stanisław	11. Palacz Franciszek
4. Fabiszek Józef	12. Pododworny Władysław
5. Kaszuba Aliona	13. Pawlisz Bogdan
6. Korodziejski Walenty	14. Ruczyński Adam
7. Krajewski Stanisław	15. Radech Marian
8. Ligienza Marien	16. Widyk Miroslaw

Skład osobowy PWRN

1. Gaca Maciej	- przewodniczący PWRN
2. Palacz Franciszek	- Z-ca " "
3. Balcerowicz Edmund	- sekretarz " "
4. Białkowska-Szczepańska Stanisława	członek
5. Koper Władysław	- " "

Następstwa Kolejowa /PKP/ w Miasteczku-Krajewskim.

w nocy z dnia 3/4 grudnia 1955 r. o godz. 23-ciej wykoleił się pociąg osobowy relacji Piła-Bydgoszcz na wysokości tak zwanego książęcego mostu. Parowóz z węglarką stoczył się z wysokości nasypu i przewrócił się na drogę obok toru kolejowego. Pociąg nął ze sobą ambulans pocztowy. Część wagonów pługanowskich najechał na siebie kierownik parowozu został skleszczony pomiędzy parowozem a węglarką, nie mógł się wydostać. Dopiero po przybyciu pociągu ratunkowego z Piły poprzez spawaczy powycięciu stalowych płyt uwolniony został z więzi. Doznał złamania nóg i innych obrażeń ciała. Cały czas był przytomny i udzielał wskazówek by uniknąć eksplozji kotła. Ranni nie byli. Został kierownik ambulansu pocztowego oraz jeden z kolejarzy.

Przyczyna rozkręcenie łozyn. Sprawców nie ujawniono.

./.

rozwoj Polski po roku 1956.

Zmiany polityczne, jakie dokonały się w ZSRR po śmierci Józefa Stalina, miały duży wpływ na sytuację w Polsce. Ruchem Robotniczym i Zjednoczonej Partii Robotniczej podjęto kroki, w celu zlikwidowania przewagi organów bezpieczeństwa nad życiem politycznym i państwowym. Odrobny został kres represjom w stosunku do kierowniczych kadr państwowych oraz ustanowiono kontrolę partii nad organami bezpieczeństwa.

W marcu 1956 r. zmarł i sekretarz KC PZPR Bolesław Bierut, a funkcję tę objął Edward Ochab. Społeczeństwu Polakom narastały procesy niezadowolenia. Kulminacyjnym jego punktem stały się tragiczne wydarzenia w Poznaniu w dniu 28 czerwca 1956 r. Szły odczuły się one od strajku i pokojowej manifestacji żałogi zakładów Cegielskiego. Manifestacja ta była protestem przeciwko dużym zmianom norm pracy połączonym z obniżeniem zarobków. W atmosferze społecznego wzburzenia wybuchły walki pod więzieniem i Wojewódzkim Urzędem Bezpieczeństwa Publicznego. Do akcji wkroczyły siły bezpieczeństwa i wojsko, podży liczne ofiary w zabitych i rannych. W większych zakładach przemysłowych i szkołach wyższych podnosiły się żądania zmian w kierownictwie partii. Na początku października 1956 r. w czasie obrad Biura Politycznego KC PZPR, Edward Ochab złożył rezygnację z funkcji i sekretarza KC na miejsce w dniu 17 października 1956 na Plenum KC PZPR wybrano Władysława Gomułkę. W latach 1959 III Zjazd PZPR, 1964 IV Zjazd PZPR i 1968 r. Zjazd PZPR podjęły one ważne uchwały dotyczące zwiększenia handlu zagranicznego stworzenie dużej ilości miejsc pracy dla zwiększonej liczby młodzieży oraz intensywnego rozwoju gospodarczego Polski. Od lat sześćdziesiątych, w polityce wewnętrznej występować zaczęło szkodliwe zjawisko polegające na stopniowym odchodzeniu od zasad demokracji socjalistycznej. Uchwały Zjazdów nie były realizowane w sposób prawidłowy. Część partyjnego kierownictwa z Władysławem Gomułką na czele podejmowała decyzje wagi państwowej bez porozumienia z Komitetem Centralnym PZPR. Doprowadziło to do wypaczeń życia politycznego i poważnych błędów w dziedzinie gospodarczej.

W marcu 1968 r. doszło do zaburzeń studenckich w wielu miastach Polski. Przyczyną ich było niezadowolenie z istniejącej w kraju sytuacji. Uogerszająca się sytuacja ekonomiczna oraz poważne zaniedbania w dziedzinie socjalnej doprowadziły w grudniu 1970 r. do strajków i demonstracji robotniczych w przemysłowych miastach Wybrzeża. Robotniczy protest, przekształcił się w tragiczne wydarzenia. Rząd nie podjęły jednak rozmów z robotnikami i nie uczyniły ./.

dotychczasowych wysiłków, by rozładować napięcie. W rezultacie wyda-
rzała przeniosły się na ulicę. Kierownictwo partii i państwa nie
podjęło dialogu z klasą robotniczą, tylko wyszło przeciw strajku-
jącym siły porządkowe. Życie broni pełnej spowodowane licznymi ofiar
wśród samonadzających służb.

W dniu 30 grudnia 1970 r. VII Plenum KC PZPR, dokonało zasadniczych
zmian w kierownictwie partii. Pierwszym sekretarzem KC PZPR został
Edward Gierek. Nowe władze obiecały wznowienie procesu pogłębiania
socjalistycznej praworządności i rzeczywistego udziału mas ludo-
wych w zarządzaniu krajem.

W latach 1971 - 1974 Polska weszła na drogę szybkiego rozwoju.
W ciągu tych lat wystąpiła wysoka dynamika społeczno-gospodarczego
rozwoju kraju. Najcenniejszym osiągnięciem tego okresu było prze-
prowadzenie doniosłych reform społecznych. Kraj nasz stał się cenio-
nym partnerem w międzynarodowym handlu i współpracy kooperacyjnej.

Zwołany w grudniu 1975 r. VIII Zjazd PZPR uchwalił program społecz-
no-gospodarczego rozwoju kraju na lata 1976-1990, którego celem by-
ła dalsza poprawa warunków życia narodu w oparciu o unowocześnienie
gospodarki kraju. Niezbyt optymistycznym zjawiskiem gospodarczym towarzyszyły
jednocześnie błędne posunięcia o charakterze społeczno-politycznym.
Dokonano wielu przestępstw gospodarczych przez ludzi piastujących
wysokie funkcje w aparacie państwowym. Liczka krytyka błędów i nad-
użyć traktowana była jako działalność "antysocjalistyczna".

W czerwcu 1976 r. wprowadzona została, bez konsultacji ze społeczeń-
stwem, podwyżka cen artykułów spożywczych. Poprowadziło to do wystą-
pień robotniczych w wielkich zakładach robotniczych przemysłowych
Radomia i Ursusa. Pogarszająca się sytuacja gospodarcza i błędy w
polityce społecznej doprowadziły w sierpniu 1980 r. do masowych wy-
stąpień klasy robotniczej w całym kraju, a szczególnie na Wybrzeżu
Bałtyckim. Zainicjowały one ruch związkowy. Dotychczasowe związki bran-
żowe usamodzielniały się oraz powstał nowy niezależny samorządny
związek Zawodowy "Solidarność". KoZS Solidarność wyrósł z robotni-
czego protestu i wzbudził duże nadzieje ludzi pracy, a zwłaszcza
młodzieży.

We wrześniu Plenum Komitetu Centralnego PZPR dokonało wyboru
nowego kierownictwa partii, na pierwszego sekretarza wybrano Stani-
sława Kania.

W lipcu 1981 r. obradował w Warszawie IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR.
Zjazd po dokładnej analizie sytuacji, jaka wytworzyła się w Polsce
po sierpniu 1980 r. określił przyczyny kryzysu społeczno-gospodar-
czego oraz wytyczył drogi jego przezwyciężenia i dalszego rozwoju
Polski.

Wyrażone to zostało w szeregu uchwał IX Zjazdu: zawarte m.in. w odezwie do narodu Polskiego, która głosiła: Rodacy! Ojczyzna jest w potrzebie. Głęboki kryzys gospodarczy, społeczny i polityczny nęka nasz kraj. Zagrożony jest bezpieczny byt narodu i przyszłość państwa. Spólnymi siłami odwróćmy niebezpieczeństwo, które zawisło nad polską. IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR dokonało wyboru nowego kierownictwa partii, na pierwszego sekretarza wybrano Wojciecha Jaruzelskiego.

Dziś w naszej partii istnieje zgodność, co do charakteru konfliktu jaki przeżyliśmy. Był to masowy, robotniczy protest nie przeciw socjalizmowi, a naruszeniom jego zasad, nie przeciw władzy ludowej a przeciwko niedolnym metodom rządzenia, nie przeciw partii, lecz przeciwko błędom w jej polityce.

Dnia 13 grudnia 1981 r. wprowadzony został stan wojenny, ze względu na bezpieczeństwo państwa. W niedzielę kilka minut po godzinie 6-tej w programie Polskiego Radia przemówienie prezesa Rady Ministrów Gen. Armii Wojciecha Jaruzelskiego poprzedzone hymnem państwowym. Otworzyło nowy etap w posierpniowej historii Polski. Premier poinformował o utworzeniu Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego, która ukonstytułowała się w nocy z dnia 12-13 grudnia 1981 roku i wprowadzeniu stanu wojennego na obszarze całego kraju. Dnia 19 grudnia 1981 roku ogłoszono przez Radę Państwa uchwały o zawieszeniu z początkiem nowego roku stanu wojennego w Polsce. Rok 1981 był najtrudniejszym, najcięższym rokiem w powojennej historii Polski. Nigdy bowiem dotychczas nie wystąpiła z taką siłą spiętrzenie konfliktów wewnętrznych, niepokoju, zagrożeń, niepewności jutra. Temperatura życia politycznego osiągnęła niebezpieczny poziom wrzenia. Groziło eksplozją, wybuchem. I tego wszyscy rozważni, realistycznie myślący ludzie się obawiali. Wielu, jakże bardzo wielu z nas nie wiedziało co dalej będzie, jak potoczą się losy kraju, losy każdego. Popłynęła szeroko przez Polskę spieniona rzeka kontrrewolucji i anarchii zneoczona wyniszczającymi coraz bardziej kraj strajkami, demonstracjami, prowokacyjnymi protestami, okupacją budynków publicznych, bezprawnym wykorzystywaniem mienia społecznego i zaborem uspołecznionej ziemi, wrogimi atakami wobec partii i państwa, bezczeszczeniem pomników i grobów żołnierzy Armii Radzieckiej. Często sypały się strzały w państwo i gospodarke. Wrogowie socjalizmu "Solidarność" miała na celu zniszczyć socjalistyczne państwo poprzez powalenie gospodarki, wyeliminowanie legalnej władzy, rozbicie struktur politycznych i społecznych. Pragnęli zmienić ustrój w Polsce i wyrwać ją z sojuszniczych układów, ze wspólnoty krajów socjalistycznych.

Zmiany członków Komitetu Gminnego PZPR w Miasteczku-Krajenskim

W roku 1960 obowiązki sekretarza Gminnego PZPR objął Alfons Barabaszk nauczyciel szkoły podstawowej (niebawem, pełnił tę funkcję do roku 1971). Tym roku Wyjazd Komitetu Gminnego wybrał I sekretarza M. PZPR Józefa Czażę który pełnił tę funkcję do roku 1969.

Zmiana sekretarza przedsiaa Miejskiej Rady Narodowej. 1962. 1963. 1967.

Dotychczasowy sekretarz M. R. Edmund Balcerowick przeszedł do pracy w Województwie w Miasteczku-Krajenskim, a na jego miejsce dokonano wyboru Franciszka Palacza. Wymieniony dotychczas, pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego M. R. w grudniu 1959 r. Miejska Rada Narodowa wybrała go na przewodniczącego M. R., który sprawował tę funkcję do 10 czerwca 1969 r., a na jego miejsce wybrano Joachima Suchego. Natomiast Franciszek Palacz przejął obowiązki sekretarza miejskiego. Wymienieni sprawowali władzę miejską do 31 grudnia 1978 r., tj. do czasu wprowadzenia w życie reformy władz terenowych na wsi. Miasteczko-Krajenskie przestaje być siedzibą władz miejskich.

Wybory do Miejskiej Rady Narodowej w Miasteczku-Krajenskim

W roku 1958 & 1961 - 1965 - 1969

Skład osobowy M. R.:

1. Antoniak Jan	11. Ludke Antoni
2. Budnik Gertruda	12. Tydlowski Edward
3. Balcerowick Edmund	13. Olkusznik Bogdan
4. Borsz Józef	14. Ostrowski Leon
5. Franczyk Stanisław	15. Ochyra Leokadia
6. Fons Marien	16. Palacz Franciszek
7. Gawronski Jan	17. Soledwarny Władysław
8. Jandy Wsława	18. Podsiadło Stanisław
9. Kowierowski Anastazy	19. Piotrowska Jofia
10. Ligenza Marien	20. Suchy Joachim

Skład osobowy prezydium M. R.

1. Palacz Franciszek	- przewodniczący M. R.	1958- 1969
2. Suchy Joachim	- " "	1970- 1978
3. Ostrowski Leon	- I-ca " "	1961- 1969
4. Borsz Józef	- II-ca " "	1970- 1978
5. Gawronski Jan	- członek " "	
6. Fons Marien	- " "	

Po 20 latach

Jakwazędzie tak i w Miasteczku-Krajenskim zaszły duże zmiany. Źródło tych zmian to przede wszystkim zdrowy patriotyzm lokalny mieszkańców, ich zapał i inicjatywa. Wyraza się ona m.in. w podejmowaniu różnych akcji i czynów społecznych. Dzięki nim powstał w Mia-

steczku-Krajejskiej kosztów 155 tys. zł. Do Kultury, rozpoczęto rozbudowę w roku 1966, a zakończono 1967.

Pawilon sportowy- budowę pawilonu rozpoczęto w 1964 r. W pracach uczestniczyło społeczeństwo, a szczególnie członkowie Ludowego Zespołu Sportowego, którego wartość wyniosła 142 tys. zł. Oddany został do użytku na święto Pracy 1 Maja.

Wodociąg i kanalizacja w roku 1965 przystąpiono do rozbudowy kanalizacji i stacji wodociągowej. Skanalizowany został odcinek 500 m ul. Kościuszki. Hydrofornia natemiał otrzymała kosztów 70 tys. oddelaczacz oraz zbiorniki na wodę o pojemności 5 tys. litrów. Do tej chwili hydrofornia posiadała zbiorniki 1000-litrowe.

Sprawy mieszkaniowe: również w tej dziedzinie sytuacja się poprawiła. Rozwinęło się znacznie budownictwo indywidualne. W okresie ostatnich lat 1976- 1970 wybudowano 72 domki jednorodzinne. Powstało w ten sposób nowe osiedle mieszkaniowe przy ul. M. Brzymały.

Rozbudowa Remizy Strażackiej 1966-1967

Kosztów 545 tys. zł. Została ona podwyższona o jedną kondygnację. Wybudowano wieżę ćwiczeń i suszarnię węży. Koszty budowy pokryto z budżetu miasta, dotacji Państwowego Zakładu Ubezpieczeń 30 tys. Wartość czynu społecznego wynosiła 245 tys. złotych.

Do wielkich sukcesów zaliczyć należy rozwój urządzeń komunalnych, jak ulice-chodniki: położenie nawierzchni asfaltowej ul. Kościuszki Pl. Wolności, Dąbrowskiego oraz poprawiło się oświetlenie uliczne. Z wielką troską podszli mieszkańcy Miasteczka-Krajejskiego do sprzązności. Jedną z pierwszych przedsięwzięć było zorganizowanie placu zabaw dla dzieci. Cieszy się on dużym powodzeniem. Jego wszystkie dokonano dzięki realizacji opracowanego programu wyborczego przez Miejski Komitet Frontu Jedności Narodu, którego przewodniczącym był zasłużony obywatel Miasteczka-Kr. Ładusz Pyda. Dużą aktywność wykazali także działacze PZPN - nauczyciel miejscowej szkoły Jan Gawroński, Halina Gmurka długoletni radni PZPN: Leon Ostrowski, Marian Pons, Józef Doraz i inni. Dużo także zrobił dla miasta przewodnicząc Prezydium MZM Franciszek Palacz. Piastował on to stanowisko 9 lat. Świadczenia miasta na rzecz Społecznego Funduszu Budowy Szkół miasto wpłacało każdego roku ze zbiorów od społeczeństwa do roku 1966 na ogólną sumę 72 tys. zł.

Dnia 1 sierpnia 1966 r. oddano do użytku nowo wybudowany pawilon bankowy. Główna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska wybudowała magazyny pasz objętościowych i nawozowych. ./.

Organizacja Społeczna:

W Miasteczku-Krajewskim działają siedem organizacji społecznych ochotniczo straż pożarna, Ludowy Zespół Sportowy, Liga Kobiet Polskich, Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację i Polski Związek Wędkarzy.

Ochotnicza Straż Pożarna. W związku w prowadzeniem w roku 1957 nowego statutu OSP, w miejsce dotychczasowych Komend Straży wprowadzono z powrotem Zarządy OSP. W skład Zarządu wybrani zostali: Prezesem OSP od tego okresu nieprzerwanie do roku 1961 był Franciszek Palacz, a naczelnikiem i nadal jest Józef Dorasz, od 1960 roku i nadal urząd skarbnika powierzono Edmundowi Mydlowskiemu. Od tego czasu prowadzona jest prawidłowa gospodarka finansowa OSP. W roku 1966 rozbrano starą remizę i przystąpiono do budowy nowej remizy wraz z wieżą ćwiczeń i suszarnią węży oraz mieszkaniami dla kierowcy i gospodarza straży. Wartość wybudowanego obiektu wynosi 525 tys. zł. zaś wartość czynu społecznego strażaków wynosi 245 tys. zł. Akta oddania do użytku nowowybudowanej remizy strażackiej dokonał sekretarz Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wyrzysku Kazimierz Bielawski w dniu 7 listopada 1967 r. Następnie strażacy i goście uczestniczyli w akademii urządzonej w sali Kina-Teatru Okolicznościowo wygłosił Przewodniczący Prezydium M.N. Franciszek Palacz. Prezes Oddziału Powiatowego Związku OSP Feliks Kędzierski z Nakła dokonał wręczenia odznaczeń, Za Zasługi dla Pożarnictwa strażakom.

W dniu 14 maja 1970 r. straż przeżywała wielką uroczystość a mianowicie 65-lecie istnienia i wręczenia sztandaru, ufundowanego przez społeczeństwo i miejscowe organizacje społeczno-gospodarcze.

Uroczystość poprzedziły uruchomienie o godz. 9-tej Syreny alarmowe. Strażacy oraz bratnie straże i delegacje zebrały się w Domu Kultury, skąd z orkiestrą OSP z Nakła, pod dowództwem Powiatowego Komendanta OSP kpt. poz. Władysława Paproty z Nakła wymaszerowały na stadion sportowy. O godz. 10-tej Komendant Powiatowy OSP złożył raport, który przyjął Komendant Wojewódzki OSP z Bydgoszczy. Ten złożył stosowny meldunek Przewodniczącemu Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wyrzysku Tadeuszowi Sadkowskemu. Poczynem dokonano przeglądu szeregów strażackich całego powiatu wyrzyskiego. Orkiestra odegrała hymn narodowy. Prezes Oddziału Powiatowego Związku OSP Feliks Kędzierski wygłosił przemówienie okolicznościowe przedstawiając działalność i zasługi OSP Miasteczko-Kr. za okres 65-letniej Pracy. Następnie Przewodniczący Prezydium Powiatowej Rady Narodowej wręczył sztandar OSP na ręce prezesa O^{nk} Franciszka Palacza. //.

który z kolei wręczył sztandar chorążemu Zenonowi Hase. Uroczystym akcentem było wręczenie strażakom odznaczenia, za Zasługi dla Pożarnictwa. Uroczystość zakończono defiladą przed trybuną na której zajęli miejsca przedstawiciele władz politycznych i administracyjnych. O godzinie 19-tej odbył się wspólny obiad Braci strażackiej na sali Domu Kultury. Następnie odbyła się zabawa ludowa. Cała uroczystość cieszyła się ogromnym poparciem społeczeństwa.

W dniu 5 maja 1975 r. straż w połączeniu z obchodami 75- rocznicy Zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim obchodziła 75- lecie swego istnienia. Uroczystość miała następujący przebieg: o godz. 10-tej strażacy zebrali się przed remizą strażacką, stąd pochodną przy dźwiękach orkiestry OSP Czarnocin, przemarszerowali ulicami Miasteczka-Kr. a następnie pod pomnikiem wdzięczności odbył się uroczysty apel poległych i pomordowanych. Złożono liczne wiązkami kwiatów. Dalejszy przebieg uroczystości odbył się na sali w Domu Kultury. Uroczystości Braci udział wzięli przedstawiciele władz politycznych, administracyjnych. Po uroczystym wprowadzeniu pocztów sztandarowych przy odegraniu hymnu narodowego Otwarcia dokonał wiceprezes Naczelnik Józef Dorsz. Uroczystym aktem było udekorowanie sztandaru OSP „Złotym Medalem Za Zasługi dla Pożarnictwa. Udekorował sztandar prezes Związku Zarządu Wojewódzkiego OSP w Pile Henryk Tarnowski. Komendant Wojewódzki OSP w Pile major puz. Waligórski złożył na ręce Naczelnika OSP Józefa Dorsza „album pt. „Ochrona Przeciwpożarowa w Malarstwie“. Następnie dokonano wręczenia zastępcy strażakom odznaczenia strażackie. Referat okolicznościowy poświęcony rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim 75- rocznicy istnienia OSP wygłosił sekretarz KG PZPR mgr Alfons Giese. Część artystyczną z okolicznościowym programem wystąpiła młodzież Szkoły Podstawowej Miasteczko-Krajanki. Po zakończeniu części oficjalnej zaproszeni goście, jak i strażacy uczestniczyli w wspólnym obiedzie. Podczas którego ze strażaków uczestników składano życzenia, gratulacje oraz odczytano życzenia na piśmie które nadeszli, wręczając w tym czasie prezes OSP Franciszek Pałecz na leczeniu sanatoryjnym w Swożowicach oraz członek honorowy OSP Wacław Gaca Chlebno. Następnie odbyła się zabawa ludowa.

Dnia 20 grudnia 1980 r. na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym OSP dokonano wyboru nowego prezesa mgr Alfonsa Giesego, a w dowód uznania zasług jakie poniósł długoletni prezes Franciszek Pałecz nadano godność honorowego prezesa. W dniu 10 grudnia 1981 r. Sejmik Zarządu Głównego Związku OSP nadano odznaczenie „godność członka honorowego Związku za wybitne zasługi dla rozwoju strażactwa ochotniczego i ochrony pożarowej otrzymał Franciszek Pałecz.“ wręczenia dokonał prezes OSP Alfons Giese.

Dnia 4.05.1961 r. poświęcenie sztandaru strażackiego.

Grudowany sztandar OSP w dniu 14 maja 1970r. został poświęcony w dniu 4 maja 1961 r. Sw. Floriana podczas Mszy Świętej. Poświęcenia dokonali ks. proboszcz Władysław Dopierała, wygłaszając okolicznościowe kazanie. W uroczystości uczestniczyli bracia straż przostowo.

Dnia 26.05.1965 r. Święto Ludowe - 30-lecie OSP

Odbył się uroczystość gminna w Miasteczku-Krajenskim poświęcona obchodom Święta Ludowego oraz 30-lecie istnienia OSP. Z tej okazji do Miasteczka-Kr. zjechały się bratnie jednostki strażackie i członkowie Zjednoczonego Stronictwa Ludowego gminy Białosłiwie. Zarządzono zbiorczą przy parafie strażackiej. Obwieszono przy dźwiękach orkiestry OSP szanocin z przemarszem ulicami w asyście sztandarów na Pl. Wolności. Po odegraniu hymnu narodowego, zabrani wysłuchali okolicznościowe przemówienie sekretarza RG PION Józefa Hildebrandta, na sekanie pomnika wdzięczności złożono liczne wiązanki kwiatów. Zakończono odegraniem pieśni chłopskiej „Gdy naród do boju”. Następnie przemarszem udali się do Domu Kultury w prowadzeniu sztandarów oraz odegraniu hymnu narodowego rozpoczęła się akademię poświęconą 30-rocznicy istnienia OSP. Stwierając akademię prezes OSP mgr Alfons Glass powitał uczestników uroczystości. W okolicznościowym przemówieniu prezes OSP przypomniał historyczne tradycje kronikarskie o zasługach OSP Miasteczko-Krajenskie. W uznaniu zasług grupa strażaków otrzymała honorowe odznaki i wyróżnienia, Na Zaczugi dla ochotnicstwa. W części artystycznej z okolicznościowym programem wystąpiła młodzież Szkoły Podstawowej Miasteczko-Krajenskie.

Dnia 25.05.1960 r. Tytuły do Sejmu i Wojewódzkich Rad Narodowych.

wyborach tych ochotnicza Straż Pożarna Miasteczko-Krajenskie gremialnie oddając kartki do głosowania bez kradzień.

Założenie Koła Związku Bojowników o Wolność i Demokrację.

W dniu 14 maja 1970 r. odbyło się w Miasteczku-Krajenskim zebranie organizacyjne Koła ZBoWiD. W zebraniu uczestniczyli z ramienia Oddziału Powiatowego prezes Stanisław Woś oraz sekretarz Adam Gawłowicz. Z ramienia Zarządu Koła ZBoWiD w Białosłiwie uczestniczył prezes Jan Szawinski. Ponadto w zebraniu uczestniczyli członkowie ZBoWiD zamieszkałi na terenie miasta i gminy Miasteczko-Kr. przynależni dotąd do Koła ZBoWiD w Białosłiwie. Jednocześnie postanowiono zorganizować Koło ZBoWiD w Miasteczku-Krajenskim. Zarząd Koła ZBoWiD w Białosłiwie przekazał do Koła ZBoWiD w Miasteczku-Krajenskim 16 członków zwyczajnych i 3 członków podopiecznych. Dokonano wyboru Zarządu 5 osób którzy sprawowali swe czynności do pierwszego zebrania sprawozdawczo-wyborczego. T. Gregulec Teodor - prezes, Szpotak Feliks wiceprezes, Mieczorek Ludwik sekretarz, Martenka Wiktor skarbnik i Stypuła Mieczysław członek. /,

970

W dniu 1 Maja 1979 r. Robotnicze Święta 1 Maja w 40-rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim Związek Bojowników o Wolność i Demokrację Koło w Miasteczku-Frajenskim obchodziło 15-lecie istnienia. odbyła się gminna manifestacja w Miasteczku-Frajenskim. Naprzyna tura przez cały czas sypał mokry śnieg z deszczem, nie odstraszyło uczestników pochodu. Pochód uformował się przy Zbiorczej Szkole i przeszedł pod pomnik „Kohaterów Walk o Wolność i Socja Lisk” przy Pl. Wolności. Pochód utworzone przy dźwiękach orkiestry Ochotniczej Strazy Pożarnej Szemocin. W czołówce pochodu flaga państwowa, członkowie Komitetu obchodów 1-majowego, I Sakr. KG PZPR Jerzy Witarski. W czole pochodu poczty sztandaru, grupa weteranów ruchu robotniczego, kombatanci, OSP, zakłogi pracy. Jak zwykle radośnie mimo istniejącej pogody manifestowała młodzież szkół podstawowych i średnia szkoła Technikum Rolnicze w Arzostowie ze swoimi nauczycielami. Pochód był nietypowy ze względu na pogodę, mimo to przyszła dość liczna grupa mieszkańców gminy. Zebrani wysłuchali okolicznościowego przemówienia członka Egzekutywy KG PZPR mgr Alfonsa Giesego. Po odegraniu hymnu państwowego na cokole pomnika złożono wianki kwiatów wiosennych tulipanów, przez delegacje manifestujących organizacji i zakłady pracy oraz młodzież. Nie odbyły się przewidziane imprezy kulturalno-rekreacyjne i sportowe. Obchody, manifestację Święta Pracy 1 Maja w 40-tą rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim poprzedzono zebraniem plenarnym członków Koła ZBoWiD na którym omówiono miniony okres działalności od założenia Koła tj. 14 maja 1970r. Na ogólną ilość 130 członków zwyczajnych i 18 członków podopiecznych uczestniczyło 89 członków zwyczajnych i 3 członków podopiecznych. Zebrania zgasił i odcisną obecnych prezes - od chwili założenia Koła Marian Ligasza. W swoim wystąpieniu wspomniął o doniosłym wydarzeniu o szczególnym znaczeniu w organizacji zbawidowskiej - to rozpoczynający swe obchody 4 maja VII Kongres ZBoWiD, niemal w przeddzień zwycięstwa nad faszyzmem i zakończenia II wojny światowej w Europie. Następnie sekretarz Koła Franciszek Palecz nawiązał do minionego 15-lecia działalności Koła. Przedstawił że: stan członków przy założeniu Koła wynosił 22 członków w tym 3 podopiecznych. W okresie 15 lat przyjęto 212 członków w tym 26 podopiecznych. Nadano odznaczenia: Orderowe Krzyże Kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski otrzymało 20 członków, Krzyże Partyzanckie otrzymało 3 członków, Krzyże Zasługi Srebrne 3 a Złote 4 członków, Śląski i Wielkopolski Krzyż Powstańczy otrzymało 5 członków,

Medale pamiątkowe:

Medal Złoty i Srebrny 1945	otrzymało	24 członków,
" za Kaszawę 1939-40	"	7 "
" za Zasługi dla Obrony Kraju	"	4 "
" za Udział w Wojnie Obron. 1939	"	31 "
" Bobakówki bitwy nad Szurą	"	5 "
" za udział w walkach w Obron. Włocław. Lud.		6 "

Sygnifikacja i odznaki:

Odznaka za Zasługi dla ZBoWiD	otrzymało	2 "
" Srebra w Rozwoju Wojsk. Pilskiego	"	14 "

Po wyczerpaniu porządku zebrania dla upamiętnienia 15-lecia istnienia Koła zrobiono pamiątkowe zdjęcie jubileuszu 15-lecia Członkowie Zarządu:

Marian Ligęza	prezes
Franciszek Gatz	wiceprezes
Franciszek Palacz	sekretarz
Nikołaj Tikalik	skarbnik
Kazimierz Dziębowski	członek
Konrad Wajs	"
Edmund Pawłowski	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
Mieczysław Stypuła	sekretarz " "
Stefan Kryszewski	członek " "

30-lecie istnienia Biblioteki w Miasteczku-Krajeńskim

Dnia 15 czerwca 1978 r. odbyła się uroczystość z wianku z obchodem 30-lecia istnienia placówki kulturalnej istnienia biblioteki. Założycielem biblioteki w roku 1948 był Czesław Niekójewski. Wymianic otrzymał nagrodę książkową, taką samą nagrodę otrzymał Franciszek Palacz, który w znacznym stopniu przyczynił się do powiększenia dorobku biblioteki. Upominki i kwiaty otrzymało szereg czytelników. Nagrodę książkową otrzymała również była bibliotekarka Ryszka Urzula. Odbyły się również występy artystyczne młodzieży Domu Kultury w Miasteczku-Krajeńskim.

Wybór Polaka Papieżem

W sobotę dnia 16 października 1978 roku, o godz. 17-tej, podało radio wieść, że papieżem wybrany został kardynał Krakowski Karol Wójtyła. Jest to pierwszy w historii Kościoła Polak piastujący godność papieża. Przybrał Jan Paweł II.

Zmiana Ks. Proboszcza w Młasteczku-Krajeńskim

Dnia 1 września 1972 roku, dotychczasowy proboszcz Adam Musiał przeszedł w stan spoczynku wieku 67 lat był proboszczem od roku 1965. Jednocześnie odszedł Ks. wikary Jan Woźniak był od roku 1976. Na ich miejsce przybył Ks. proboszcz Władysław Dopierała ze Żnina. Przeniesiony do parafii Wysoka z dniem 1 lipca 1986 r.

- Uroczystości zjazdu koleżeńskiego z okazji 26 lecia święceń kapłańskich w Młasteczku-Krajeńskim. Proboszcza Władysława Dopierały. W spotkaniu brał udział Ks. Arcybiskup Prymas Polski Józef Glemp oraz 41 księży którzy 26 lat temu otrzymali święcenia kapłańskie.

- Dnia 1 lipca 1986 roku Ks. proboszcz Władysław Dopierała odszedł do parafii Wysoka a na jego miejsce przybył Ks. proboszcz Henryk ^{BYKOWSKI} ~~Bykowski~~ z Orla.

- Zniesienie ustroju miejskiego

Dnia 23 października 1972 roku, ukazał się artykuł w gazecie Pomorskiej Nr. 25 pt. Wyrazyście przyularki. Z artykułu tego wynikało że miasto Młasteczko-Krajeńskie utraci prawa miejskie i w charakterze wsi podlegać będzie do gminy Białogłowie. Wśród mieszkańców zawrzało, tym więcej że w roku 1974 przypadało 500-lecie istnienia praw miejskich, dla godnego uczczenia tej rocznicy poczyniono szereg czynności. Postanowiono odwołać się od wprowadzenia projektowanego zdegradowania miasta, a już z różnych stron władz nadrzędnych posypały się pogróżki pod adresem osób, które zdecydowane były wnieść protest, przeciw odbraniu praw miejskich. Palacz Franciszek pełniący funkcję sekretarza biura miejskiego, opracował wszechstronną charakterystykę Młasteczka-Krajeńskiego, pod kątem możliwości samodzielnego funkcjonowania, jako odrębnej jednostki administracyjnej. Wniosek ten internowała w dniu 3 listopada 1972 roku, delegacja trzy osobowa radni Dorosz Józef, Olkuśnik Bogdan i Mueller Augustyn, w Komitecie Centralnym PZPR w Warszawie. Delegacja nie przychylnie została przyjęta. Otrzymała krótkie wyjaśnienie, że w powyższej sprawie należy się zwrócić do władz wojewódzkich i powiatowych. W dniu 23 listopada 1972 r. internowano u przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy. Delegację przyjął Z-ca PRN również nie przychylnie. Otrzymała wyjaśnienie, że wypełni utrzymują wniosek Prezydium PRN w Bydgoszczy i z dniem 1 stycznia 1973 roku nastąpi utrata praw miejskich i administracyjnie przynależność do gminy Białogłowie.

- Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1974 r./Dz.Ust.nr.50/72poz.327, miasto Miasteczko-Krajewskie utraciło z dnia 31 grudnia 1974 roku, prawa miejskie i wcielone z dniem 1 stycznia 1975 roku, w charakterza wsi do Urzędu Gminy Białośliwie.

- Stało się to tak mieszkańcy miasta kładąc się z dniem 31 grudnia 1974 r. na spoczynek nocny jako mieszczanin, rano obudził się jako chłop mieszkaniec wsi, ponieważ w porze nocnej usunięto z placów publicznych wszystkie znaki, herb miasta tablice orientacyjne o charakterza miejskim dokonał tego Naczelnik Gminy Białośliwie Henryk Rybarczyk, powołał z urzędu Sołtysa emeryta b. funkcjonariusz MO Stanisława Krajewskiego. Mieszkańcy poczuli krzywdę i niechęć do Białośliwia.

- Dwustopniowy podział administracyjny:

Z dnia 1 czerwca 1975 roku, nastąpiła likwidacja powiatów i utworzono 4 województw, między innymi również utworzono województwo pilskie. Z terenu b. powiatu wyrzyckiego przeszły do województwa pilskiego: wyrzyk, Łobżenica, Łyska, Białośliwie i Miasteczko-Krajewskie.

- Dnia 22 kwietnia 1977 roku, odbyło się spotkanie b. radnych MBN Miasteczko-Krajewskie z przedstawicielami władz urzędu wojewódzkiego i Gminy, w sprawie reaktywowania miasta. Na spotkaniu wzięli udział Dyrektor Wydziału Organizacyjnego-Prawnego Urzędu Wojewódzkiego w Pile Kujawa oraz I Sekretarz KG PZPR Wojsiewicz, Naczelnik Gminy Białośliwie Alfons Barabas. Spotkanie zakończono decyzją odmowną.

- Dnia 24 maja 1982 roku, z inicjatywy społeczeństwa wysłano wniosek o reaktywowanie miasta do Ministerstwa Administracji Gospodarki Terenowej w Warszawie. Skąd otrzymano decyzję odmowną z uzasadnieniem z braku funkcji miastotwórczych oraz brakiem zakładów przemysłowych.

- Dnia 14 grudnia 1982 roku, w prasie Gazeta Poznańska ukazał się artykuł Miasteczko-Krajewskie Chcę być miastem. Artykuł prasowy w znacznym stopniu ożywił społeczeństwo sprawami przywrócenia Miasteczku-Kr. praw miejskich. W dniu 25 lutego 1983 roku, na zebraniu mieszkańców, omówiono zagadnienia związane z możliwością przywrócenia praw miejskich. Grupa inicjatywna wystąpiła z wnioskiem o powołanie Komitetu d/s przywrócenia praw miejskich. Wniosek ten został przyjęty jednogłośnie przy współudziale 350 mieszkańców. W wyniku głosowania powołano Komitet w składzie 10 osób.

- Komitet d/s przywrócenia praw miejskich z jej przewodniczącym Jadviga Górską zwrócił się z prośbą do Obywatela Wojewody w Pile o poparcie wniosku. Jednak stanowisko władz wojewódzkich co do celowości przywrócenia praw miejskich było negatywne.

- Dnia 20 października 1983 roku, odbyło się w Miasteczku-Kr. spotkanie władz wojewódzkich Wojewody pilskiego z członkami Komitetu d/s przywrócenia praw miejskich. Stanowisko Wojewody Zygdemna Dymarka co do celowości przywrócenia praw miejskich było również odmowne. Natomiast ustalono program przedsięwzięć do realizacji dotyczącej sfery gospodarczej, podniesione przez członków Komitetu a mianowicie: wydzielenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, remonty i modernizacja urządzeń wodociagowych, remonty ulic chodników, domów mieszkalnych, domu Kultury, rozbudowa zbiorczej szkoły, budowa obiektu hodowlanego i kanalizacja otwartego rowu Gólskiego Brzostowo-Miasteczko-Krajeńskie.

- Reporterz na antenie TV.

Mieszkańcy b. miasta nie pogodzili się z decyzją reformatorów z Tyryzyska i ich wojewódzkich zwierzchników, którzy w 1972 roku uznali, że Miasteczko-Krajeńskie, nie rokuje nadziei na dalszy dynamiczny rozwój. Prawa miejskie odebrano miastu 2 lata przed planowanymi obchodami 500-lecia nadania praw miejskich, tej miejscowości. Przygotowania do tej uroczystości były w pełnym toku, /wino upływu tylu lat mieszkańcy nie pogodzili się jeszcze z tą przykrą dla nich decyzją/. Władzycze doszli do spotkania z Wojewodą pilskim oraz zostało napisanych kilka reporterzy przez reporterów i zbiorowych prośb nie doszło do porozumienia. Nadal uważają, że należy wszelkimi sposobami spopularyzować problem Miasteczka-Kr. Jednym ze sposobów było przesładowanie, że tylko reporter z dziennika, który jest wydawany Centralnie może pomóc w tej sprawie. Zwracano się listownie do redakcji tygodnika "Przegląd Tygodniowy" Warszawy o zebranie materiałów oraz napisanie reporterzu o Miasteczku-Kr. Na podstawie przedstawionych przez Franciszka Palacza członka Społecznego Komitetu d/s przywrócenia praw miejskich materiałów, redaktorka w/w tygodnika Gb. Halena Ciemlińska napisała reporterz p.t. "Zsłabnięciu - Herb miasta". - Po ukazaniu się 10 lutego 1986 roku, w/w artykułu, do Miasteczka-Krajeńskiego przyjechała z T.V. Poznań grupa reporterów pod kierownictwem reportera Litowoszenko. Reporterz zawierał wywiad z członkami Komitetu oraz z młodzieżą szkolną. Wykonano również kilka charakterystycznych ujęć bardziej zabytkowych budowli Miasteczka.

- Reportaż emitowano na antenie TV w programie I "Reporter zanotował" w dniu 4 kwietnia 1966 roku. Po ukazaniu się TV" reporteru aktualnie władzę Gminy Białośliwie przeprowadzili zabranie ogólne we wszystkich wsiach Sołeckich z terenu gminy. Mieszkańcy tych wsi mieli się wypowiedzieć na temat czy należy przywrócić prawa miejskie Miasteczku-Krajeńskiemu. Po nad 50 % mieszkańców gminy Białośliwie wypowiedziało się za przywróceniem praw miejskich. Plebiscyt był podstawą do podjęcia decyzji, na ten temat przez Gminną Radę Narodową Białośliwie. Uchwała o przywrócenie praw miejskich została przez Gminną Radę podjęta większością głosów i przekazana do dalszego rozpatrzenia przez Radę Wojewódzką w Pile. Rada Wojewódzka w Pile na swojej sesji rozpatrzyła tą sprawę i większością głosów rozszerezenia mieszkańców Miasteczka zostały oddalone. Po tej negatywnej decyzji Wojewódzkiej Rady Narodowej do Miasteczka-Kr. ponownie przybyła ekipa telewizyjna z Poznania. Ekipa ta zbierała dalsze materiały na temat z mieszkańcami oraz ze Społecznym Komitetem d/s przywrócenia praw miejskich. Reportaż ten emitowano na antenie TV zawsze po godzinie 21-szej w programie I.

- Inauguracja obchodów Drzymałowskich.

Dnia 25 kwietnia 1963 roku, w 25-rocznicę Śmierci Bohatera Walk Chłopskich z pruskim zaborcą - Michała Drzymały zainaugurowane zostały obchody rocznicowe w Miasteczku-Krajeńskim, gdzie spędził on ostatnią część swego życia i znajduje się mogiła Drzymały. Z okazji tej wystawiono na miejscu zniszczonego przez hitlerowców nowego grobowca, przez Przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej w Miasteczku-Krajeńskim. Jego dnia na nowo położonej płycie na grobie M. Drzymały w obecności kilkuset mieszkańców Miasteczka i Okolicy w obecności przedstawicieli władz wojewódzkich, powiatowych, organizacji społeczno-politycznych miejskich i gminnych komitetów Frontu Jedności Narodu z terenu całego województwa bydgoskiego oraz rodzina i żyjący przyjaciele M. Drzymały, uroczystie złożyli wieniec i wiązanki kwiatów. Po złożeniu wieniec nad grobem M. Drzymały wygłosił przemówienie Przewodniczący Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej poseł na Sejm Aleksander Schmidt, w swym przemówieniu podkreślił on wielki patriotyzm Drzymały oraz historyczne nauki i doświadczenia jakie dla nas płyną dzisiaj zarówno z czynu i postawy samego M. Drzymały, jak i bohaterskich walk całego społeczeństwa, z pruskim zaborcą.

- Następnie nastąpiła wymiana ziemi pobranej z miejsca spoczynku M. Drzymały przez przewodniczącego Prezydium WRN ob. Franciszka Palacza nałożenie do pucharu ksztaftu wozu drzymałowski, która przewidziona sztafeta rajdu motocyklowego do Rakoniewic miejscowości w której żył i mieszkał w okresie zaboru pruskiego.
- W godzinach popołudniowych w Domu Kultury w Miasteczku-Kr. odbyła się uroczysta sesja Powiatowego KPZM, poświęcona uczczeniu pamięci M. Drzymały. Ze stołem prezydialnym zasiadli m.in. Przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Aleksander Schmidt, profesor Dr. Michał Szczaniecki dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu, i Sekretarz KP PZPR w Wyrzysku Mieczysław Szulski, przewodniczący PPAWR w Wyrzysku Radosz Sadkowski, delegacje z Poznania, Pili, Zakstowa, Marcin Drzymała syn M. Drzymały.
- W sesji również wzięli udział przewodniczący Wojewódzkiego, Powiatowych i miejskich Komitetów Frontu Jedności Narodu z całego województwa bydgoskiego i przyjaciele M. Drzymały.
- Otwarcia uroczystej sesji dokonał przewodniczący Powiatowego KPZM w Wyrzysku Józef Burkowski z Nakia.
- Profesor Dr. Michał Szczaniecki Dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu wygłosił odczyt o życiu i działalności M. Drzymały z okresu zaboru pruskiego. Przekazał on również pozdrowienia społeczeństwa Wielkopolski dla uczestników uroczystości drzymałowskich. Następnie zabrał głos przewodniczący Miejsko-Gminnego Komitetu PZM w Miasteczku-Kr. nauczyciel Edmund Matyjażek oraz przyjaciel M. Drzymały Bolesław Merciniak, którzy podzielili się swymi wspomnieniami o Drzymale.
- Tego samego dnia po uroczystościach ku czci M. Drzymały w Urzędzie Stanu Cywilnego w Miasteczku-Krajeńskim odbył się ślub ślubna M. Drzymały Jana Drzymały z Marią Kozłowska. Ślubu udzielił Przewodniczący Prezydium WRN w Miasteczku-Krajeńskim Franciszek Palacz - jako świadkowie wystąpili Przewodniczący Prezydium WRN w Bydgoszczy Aleksander Schmidt i brat penny młodej Marian Kozłowski.
- W dniu 9 maja 1971 roku, odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika "Bohaterów Walk o Wolność i Socjalizm" Pomnik, ten poświęcony jest pamięci Zwycięskiej Armii Radzieckiej i Polscy oraz tych wszystkich, którzy swe życie oddali za polskość naszych ziem na różnych frontach II wojny światowej i w czołach hitlerowskiej kolumny.

- Odkonieczenie pomnika dokonał i sekretarz KM PZPR w Wyrzysku Edward Szkuta z Nekla. złożono wieniec i wiezianki kwiatów przez kombatanów, organizacje polityczno-społeczne i młodzież. Podczas uroczystości młodzież "ZiF" Miasteczko-Krajeńskie złożyła ślubowanie, a całe społeczeństwo zebrane na wiecu antywojennym złożyło rezolucję. Inicjatorem budowy pomnika był b. przewodniczący Prezydium LON Franciszek Palacz.

- Dnia 7 kwietnia 1973 roku, uruchomiono zakład wyrobów srubowych po adaptacji budynków po byłej fabryce płatków ziemniaczanych trwająca od roku 1963. Zakładzie znalazło zatrudnienie 200 osób

- Dnia 15 listopada 1974 roku, oddano do użytku blok mieszkalny przy ul. Kościuszki 51. trzymało 17 rodzin mieszkania z budownictwa rad narodowych.

- Dnia 18 sierpnia 1975 roku oddano do użytku nową szkołę w Miasteczku-Krajeńskim przy ul. Dąbrowskiego 25. Szkołę rozpoczęto z nowym rokiem szkolnym 1975-76 - 427 uczniów oraz 1 uczniów w szkołach filialnych w Grabanie i Grabiennej. Dzieci dowożone są przyczepą autobusowa ciągnikiem. Dzieci rezywują ten pojazd kominikiem.

- Dnia 25 kwietnia 1977 roku, w Miasteczku-Krajeńskim, z okazji 50-tej rocznicy śmierci Michała Brzysławy, chłopca symbolizującego walkę ludu polskiego z germanizacją ziem Wielkopolski, odbyła się sesja popularnonaukowa. Wzięli w niej udział przedstawiciele władz politycznych województwa pilskiego, komisji historycznej oraz aktyw miejscowy i młodzież.

- Referat p.t. "Patriotyza i narodowo-polityczny zapakt walki chłopów polskich w okresie zaboru pruskiego wygłosił doc.dr.hab. Zbigniew Sworecki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Redaktor Jan Tetter, autor książki "Jestem chłop historyczny", omówił życie i działalność Michała Brzysławy oraz uzasadnił jak doszło do powstania onia legendy, przedstawił klimat tamtych czasów, matryteologię Polaków pod zaborem pruskim.

Sesję poprowadził dyrektor Muzeum Okręgowego im. Stanisława Staszica w Pile, doc Roman Chwaliszewski.

Następnie uczestnicy spotkania udali się na cmentarz, gdzie na grobie M. Brzysławy złożyli wianeczki kwiatów. O godzinie 13-tej odbył się masowy bieg uliczny szlakiem M. Brzysławy, na trasie Grabówno-Miasteczko. Wzięło w nim udział 25 zawodniczek i zawodników. Głównym organizatorem tych uroczystości był Wojewódzki ZHP, w Pile, redakcja "Tygodnika Pilskiego i aktyw miejscowy.

Rocznicowa akademie Święta 1 Maja 50 rocznica Śmierci, Chłopa Historycznego" Michała Brzymały.

Z tej okazji odbyła się w dniu 12.04.70 57r. uroczysta akademie przewidziana, z udziałem przedstawicieli władz politycznych, administracyjnych, młodzieży, kombatanci oraz osoby wyróżniających się w pracy zawodowej i społecznej gminy.

Do uroczystości wprowadzeniu postów sztandarowych przy odegraniu hymnu narodowego, wysłuchaniu referatu okolicznościowego, poświęcony rocznicy Święta 1 Maja i obchodów 50-rocznicy Śmierci Chłopa Historycznego M. Brzymały przez I sekretarza KG PZPR mgr Alfonsa Giesego. Następnie dokonano wpisu Chłopa Historycznego M. Brzymały, kombatanta Franciszka Gatz z Grabówna, dyrektora Szkoły Zbiorczej mgr Alfonsa Giesego z Miasteczka-Krajcańskiego, do księgi zasłużonych dla gminy Białosławie.

Następnie odbyła się dekoracja b. żołnierzy, walk w obronie władzy ludowej. Otrzymało ich 5-ciu kombatantów. Akta tego, dokonał przewodniczący Gminnej Rady Narodowej Stanisław Byszka. Gratulacje i życzenia złożył obecny na uroczystości I sekretarz KG PZPR Jerzy Fibuski.

Obchody Dnia Zwycięstwa - 50 rocznicy Śmierci, M. Brzymały.

Z okazji 42-rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem i zakończenia II wojny światowej oraz 50 rocznicy Śmierci M. Brzymały w dniu 8.05.70 r. odbyła się przemarsz ulicami w asyście sztandarów, orkiestry ludowego wojska polskiego z Dili, młodzieży, kombatantów, przedstawicieli organizacji politycznych i społecznych, władz gminy odbyła się na pl. Olności w Miasteczku-Ar. manifestacja, społeczeństwa z terenu całej gminy. Do odegrania "hymnu narodowego" wysłuchano referat okolicznościowy poświęcony rocznicy Zwycięstwa-50 rocznicy Śmierci Chłopa Historycznego M. Brzymały i udziałowi członków tej organizacji w walkach o wyzwolenie narodu spod okupacji hitlerowskiej, wygłosił mgr Alfons Giese. U stop pomnika liczne wianki kwiatów złożyli delegacje organizacji społecznych, kombatanckich, młodzieży, OSP i zakładow pracy. Następnie orkiestra LWP w asyście sztandarów, władz politycznych, administracyjnych, młodzieży i zakładów pracy przemarszem udała się na cmentarz gdzie na grobie Chłopa Historycznego M. Brzymały złożone zostali wianki kwiatów.

Trzecia Wizyta Papieża Jana Pawła II w Polsce.

Na zaproszenie władz państwowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Episkopatu Polski w dniu 8 czerwca 1978 r. przybył do naszego kraju z tygodniową wizytą papież Jan Paweł II Karol Wojtyła. Papież Jan Paweł II odwiedza już po raz trzeci: poprzednio gościł w ojczyźnie w 17 r. i 189 r. Obecna wizyta papieża związana jest z II Krajowym Kongresem Eucharystycznym. Papież Jan Paweł II przebywał kolejno w Warszawie, Lublinie, Tarnobrzegu, Krakowie, Szczecinie, Gdańsku, Częstochowie, Łodzi i ponownie Warszawie, skąd powrócił do Rzymu. Papież odwiedził wszystkie regiony Polski. Jego podróże miały wymiar nie tylko czysto religijny, ale także społeczny i państwowy. Religijnym powodem obecnej wizyty był II Kongres Eucharystyczny, który papież otworzył w Warszawie.

W niedzielę 14 czerwca 1978 r. papież Jan Paweł II zakończył wizytę na rodzinnej ziemi i samolotem powrócił do Watykanu. Referendum ogólnokrajowe przeprowadzone dnia 11 listopada 1978 r. postanowiło uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 10 października 1978 roku.

Treścią referendum ogólnokrajowego były dwa pytania, określone przez Sejm PR w uchwale z dnia 10 października 1978 r.

Pytanie 1.

Czy jesteś za pełną realizacją przedstawionego Sejmowi programu radykalnego uzdrowienia gospodarki, zmierzającego do wyrażonej poprawy warunków życia społeczeństwa, wiedząc, że wymaga to przejścia przez dwu-trzyletni okres szybkich zmian?

Pytanie 2.

Czy opowiedział się za polskim modelem głębokiej demokracji życia politycznego, której celem jest umocnienie samostanowienia, rozszerzenie praw obywateli i zwiększenie ich uczestnictwa w rządzeniu krajem?

Referendum przeprowadzili powołane w tym celu komisje:

Centralna Komisja d/s Referendum, 4 wojewódzkich komisji d/s referendum oraz stopnia podstawowego/miejscowych, dzielnicowych, gminnych oraz miast i gmin i obwodowe komisje. W skład komisji weszło 127.000 obywateli.

Wyniki głosowania w referendum ogólnokrajowym:

Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum wyniosła 26.201.100. W głosowaniu udział wzięło 17.568.483, co stanowi 67,32 proc.

Na pytanie 1.

Odpowiedzi "tak" udzieliło 11.609.750 osób, co stanowi 66,14 proc. Odpowiedzi "nie" udzieliło 4.856.307 osób, co stanowi 27,70 proc.

nie udzieliło odpowiedzi na postawione pytanie albo też przekreśliło kartę 7.120.784 osób, co stanowi 6,26 proc.

Na pytanie 1.

Odpowiedzi "tak" udzieliło 12.127.021 osób, co stanowi 9,2 proc.

Odpowiedzi "nie" udzieliło 6.207.407 osób, co stanowi 4,76 proc. Nie udzieliło odpowiedzi na postawione pytanie albo też przekreśliło kartę 1.223.441 osób, co stanowi 0,94 proc.

Wynik referendum byłby rozstrzygający jeżeli za jednym z rozwiązań w sprawie oddanej pod głosowanie odpowiedziałoby się więcej niż połowa uprawnionych do udziału w referendum.

Na podstawie łącznych wyników głosowania Centralna Komisja d/s referendum ustaliła:

Pytanie 1.

Liczba odpowiedzi "tak" stanowi w stosunku do liczby uprawnionych do udziału w referendum 44,35 proc.

Liczba odpowiedzi "nie" stanowi 16,57 proc. Wynik 44,35 proc. nie jest rozstrzygający w tej sprawie.

Pytanie 2.

Liczba odpowiedzi "tak" stanowi w stosunku do liczby uprawnionych do udziału w referendum 43,2 proc.

Liczba odpowiedzi "nie" stanowi 16,20 proc. Wynik 43,2 proc. nie jest rozstrzygający w tej sprawie.

Wyniki głosowania d/s referendum w Miasteczku-Brajskim.

Liczba osób uprawnionych do udziału w referendum wyniosła 83 osób. W głosowaniu wzięło udział 723 osoby. Kart nieważnych oddano 3, a kart ważnych oddano 720.

Pytanie 1.

Odpowiedzi "tak" udzieliło 432 osób, odpowiedzi "nie" udzieliło 36 osób, nie udzieliło odpowiedzi 15 osób na postawione pytanie 34 osoby.

Pytanie 2.

Odpowiedzi "tak" udzieliło 37 osób, odpowiedzi "nie" udzieliło 35 osób, nie udzieliło odpowiedzi na postawione pytanie 12 osoby.

Głosowano również w wielu kabinach co gwarantowało tajność aktu głosowania. Obserwowano również liczne przypadki jawnego głosowania na dwa razy "tak" byli tacy, którzy stwierdzali, że nie może się wstydzić tego, że za "za" uznajac to za swój obywatelski obowiązek. Głosowane indywidualnie i całymi rodzinami.

Referendum-głosowanie odbyło się w lokalu szkolnym przy ul. Dąbrowskiego 23 w Miasteczku-Brajskim.